FUMO
Omgevingsdienst Fryslân

Jaarstukken 2024

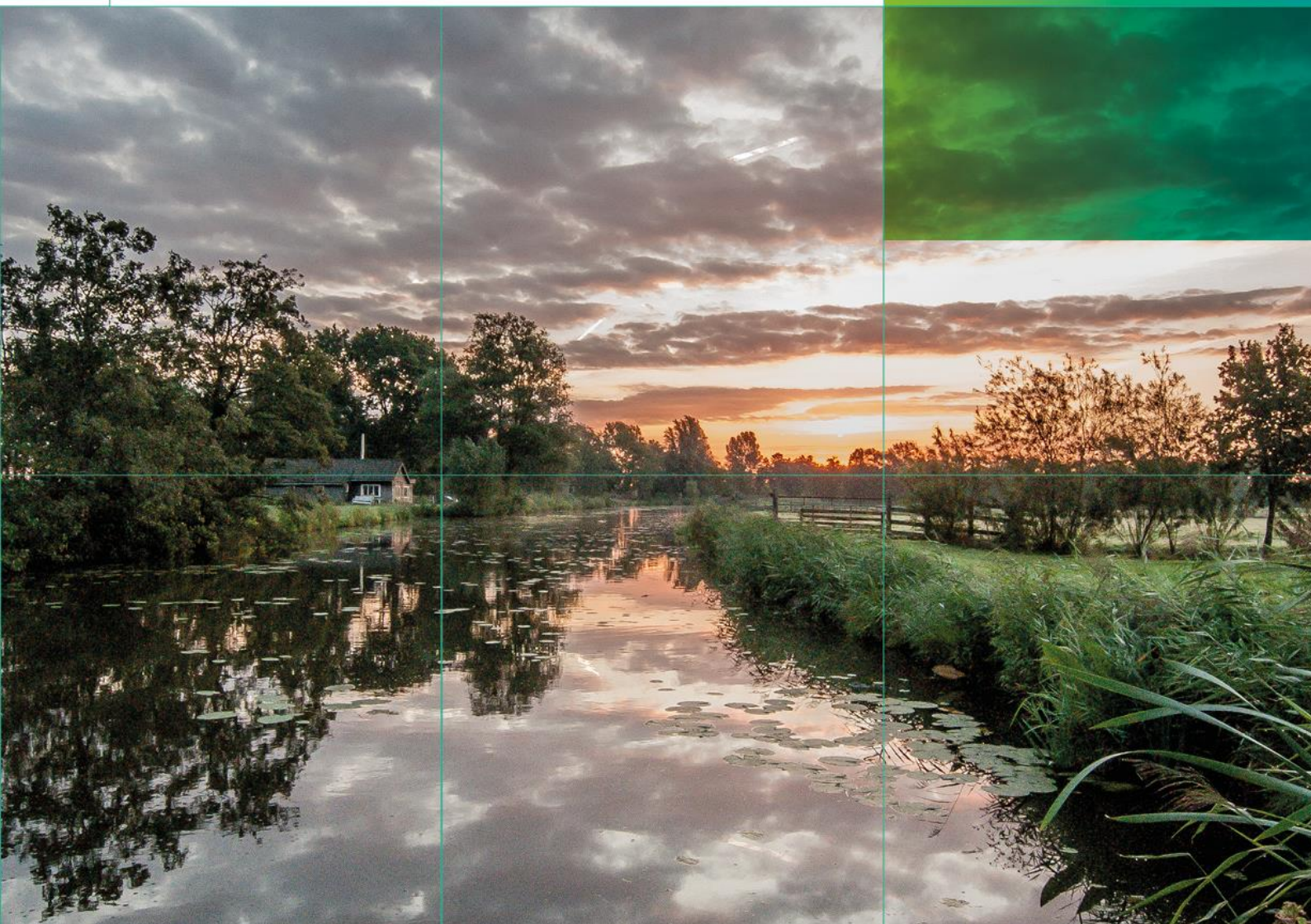

FUMO
Omgevingsdienst Fryslân

Inhoudsopgave

1 Inleiding ... 3

2 Bestuurlijke samenvatting ... 4

3 Ontwikkelingen ... 8

4 Programmaverantwoording ... 13

4.1 Programma Vergunningverlening en Specialistisch Advies ... 13

4.2 Programma Toezicht en Handhaving ... 17

5 Programma bedrijfsvoering (incl. management) ... 24

5.1 Wat hebben we gedaan en wat hebben we bereikt ... 24

5.2 Baten en lasten programma Bedrijfsvoering ... 27

5.3 Overzicht algemene dekkingsmiddelen ... 27

6 Paragrafen ... 28

6.1 Bedrijfsvoering ... 28

6.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing ... 31

6.3 Financiering ... 32

7 Jaarrekening 2024 ... 34

7.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling ... 34

7.2 Balans per 31 december 2024 ... 37

7.3 Toelichting op de balans ... 38

7.4 Het overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2024 ... 44

7.5 Toelichting op het overzicht van baten en lasten ... 45

7.6 Vermogensmutaties ... 50

7.7 Rechtmatigheidsverantwoording ... 50

7.8 Overige gegevens ... 51

Bijlage I: Risicoanalyse ... 55

Bijlage II: Overzicht taakvelden ... 57

Bijlage III: Totaalbeeld kwaliteitscriteria ... 58

Bijlage IV Sisa-bijlage ... 62

1 Inleiding

Met de jaarstukken over het jaar 2024 sluiten wij onze planning- en controlcyclus van dit jaar af. De jaarstukken geven u inzicht in de inhoudelijke en financiële ontwikkelingen binnen de FUMO.

Leeswijzer

We laten in deze jaarstukken zien wat de voortgang van de FUMO was en welke doelen en prestaties uit de programmabegroting 2024 we realiseerden. Daarnaast zijn het jaarverslag en de jaarrekening in de jaarstukken opgenomen. We presenteren de lasten en de baten als positieve bedragen in hele euro's, tenzij dit in de betreffende tabel anders is aangegeven. De jaarstukken zijn opgesteld volgens de eisen die het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) hieraan stelt.

Hoofdstuk 2 is een bestuurlijke samenvatting van de belangrijkste ontwikkelingen en resultaten uit deze jaarstukken. Hoofdstuk 3 gaat in op de interne en externe ontwikkelingen. In hoofdstuk 4 lichten we de programma's van ons primaire proces toe. Na een algemeen deel komen achtereenvolgens de programma's Vergunningverlening en Specialistisch Advies (VSA) en Toezicht en Handhaving (TH) aan de orde.

Hoofdstuk 5 gaat over het programma Bedrijfsvoering inclusief het management. Hoofdstuk 6 gaat in op de volgens het BBV verplichte en voor de FUMO relevante paragrafen bedrijfsvoering (5.1), weerstandsvermogen en risicobeheersing (5.2) en financiering (5.3). In hoofdstuk 7 vindt u de jaarrekening 2024 met daarin de waarderingsgrondslagen, de balans per 31 december 2024 en het overzicht van baten en lasten. En tot slot hebben we in dit laatste hoofdstuk ook de aanvullende (wettelijk verplichte) informatie ondergebracht.

2 Bestuurlijke samenvatting

Versterking VTH-stelsel

De commissie Van Aartsen bracht in maart 2021 een rapport uit met tien aanbevelingen om het VTH-stelsel te versterken. Tussen 2022 en 2024 is hier binnen het Interbestuurlijk Programma VTH (IBP VTH) aan gewerkt. Nu dit is afgerond, ligt de opvolging bij Omgevingsdienst NL, de VNG, het IPO, 3 ministeries en de individuele omgevingsdiensten. Voor de FUMO betekent dit dat we er in 2025 aan werken om aan de kwaliteitscriteria te voldoen, dat we een innovatieagenda maken en een BI-strategie vormgeven. Daarnaast voeren we gesprekken over de verdere uitwerking en implementatie van de samenwerkingsovereenkomst.

Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat stelde € 7 miljoen subsidie beschikbaar om een robuuste omgevingsdienst te realiseren. Elke omgevingsdienst ontvangt hieruit maximaal € 245.000. Door samen te werken met andere omgevingsdiensten, doen we ons best de kosten zo laag mogelijk te houden.

Omgevingswet

Wij werken sinds 1 januari 2024 met de Omgevingswet. Dit vraagt om nieuwe werkwijzen, andere processen en benaderingen en nieuw vakjargon. Mede dankzij de goede voorbereiding en positieve grondhouding van de collega's (ook in de regio) verliep het eerste jaar van werken met de Omgevingswet naar tevredenheid. Wij zien als FUMO echter wel een aantal potentiële verbeterpunten die de ministeries kunnen oppakken zodat wij ons uitvoerende werk kunnen verbeteren en efficiënter kunnen inrichten.

Herijking missie en visie

We beschrijven in dit document wat onze missie is en wat de belangrijkste uitdagingen voor omgevingsdiensten zijn. We vertellen onze toekomstdroom (onze visie) en ambities. En hoe we die droom willen verwezenlijken.

De FUMO staat voor een schone, veilige en duurzame leefomgeving in Fryslân. Onze professionals leveren een actieve bijdrage aan een schone, veilige en duurzame leefomgeving, voor nu en de generaties na ons.

In 2024 is de missie en visie herschreven en op 12 juli 2024 voor zienswijze verzonden aan gemeenteraden Provinciale Staten en het algemeen bestuur van het Wetterskip. De zienswijzen hebben geleid tot wijzigingen in de missie en visie. Het algemeen bestuur heeft tijdens de vergadering van 19 december 2024 de herschreven missie en visie behandeld en niet vastgesteld. Het algemeen bestuur heeft het VTH MO gevraagd om een breed gedragen amendement op te stellen. Ook het amendement heeft geleid tot wijzigingen. Op 6 maart 2025 heeft het algemeen bestuur de missie en visie met wijzigingen vanuit het amendement, vastgesteld.

Ondermijning

Het is essentieel om als overheid weerbaar te zijn tegen ondermijnende criminaliteit. In Fryslân zijn de gezamenlijke ambities waarmee de verschillende overheden elkaar versterken bij het opwerpen van barrières tegen ondermijnende criminaliteit, vastgelegd in 'de Friese Norm'. Wij hebben binnen de FUMO een weerbaarheidsscan uitgevoerd. De aanbevelingen die hieruit voortkwamen zijn verwerkt in een plan van aanpak dat door het algemeen bestuur is vastgesteld en in 2024 is uitgevoerd.

Wijziging wet gemeenschappelijke regelingen

Op 1 juli 2022 trad een wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) in werking. Het belangrijkste doel hiervan is het versterken van de democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen. Vanuit de griffierskring zijn twee bijeenkomsten met raadsleden georganiseerd (op 17 november 2022 en 20 maart 2023) om te inventariseren hoe de raden tegen deze wijzigingen aankijken. De FUMO heeft vervolgens een ontwerp regeling opgesteld en deze aan de volksvertegenwoordigers voorgelegd. De reacties die we hierop kregen, lopen uiteen. Ze worden op

dit moment beoordeeld door de werkgroep GR FUMO, bestaande uit een afvaardiging van deelnemers, die afweegt of, en zo ja hoe, we ze moeten verwerken in de definitieve GR FUMO.

Oproep vanuit bedrijfsleven

Tijdens het proces om te komen tot de herijkte visie en missie, heeft de Vereniging Circulair Friesland namens het bedrijfsleven in een extra AB vergadering opgeroepen om blijvend te investeren in de kennis en kunde van de FUMO. Friesland heeft namelijk een stevige ambitie op het gebied van circulaire economie en daarin heeft de FUMO een cruciale rol in het VTH proces om deze ambitie te bereiken. Vertraging in het VTH proces heeft niet alleen gevolgen voor het realiseren van de ambitie, maar heeft ook grote financiële consequenties. FUMO en enkele vertegenwoordigers namens het bedrijfsleven zijn hierover met elkaar in gesprek gegaan en dat heeft geleid tot een innovatief traject om in gezamenlijkheid te komen tot verbetering, en daarmee versnelling, van het proces van vergunningaanvragen. Dit traject heeft in 2025 een vervolg gekregen in de vorm van een gezamenlijke pilot waarvan de resultaten eind 2025 bekend zullen worden.

Productie

In totaliteit was de urenbesteding op de begrote taken 189.537 uren. Dit is 97.0% van de begrote uren (195.498). Per saldo is hiervoor in de nacalculatie ongeveer € 700.000 aan de deelnemers terugbetaald. Hiernaast zijn er 7.700 uren aan incidentele opdrachten (1.500 uur meer dan begroot) en 2.940 uren aan projecten besteed, welke niet waren begroot.

Regulering (inrichting gebonden)

Regulering betreft het afhandelen van melden en vergunningen. We handelden in 2024 in totaal 1.348 meldingen af. Dit zijn er 275% meer dan in 2023. Dit komt vooral door de inwerkingtreding van Omgevingswet. Die maakte dat we in 2024 een melding per MBA indienden, terwijl we deze voorheen bundelden tot één melding.

We hebben ook 251 vergunningen afgehandeld. Dit is 10% lager dan in 2023. Het is een landelijk beeld dat er minder vergunningsaanvragen zijn onder de Omgevingswet. Naar de oorzaken kunnen we slechts gissen. Het kan te maken hebben met de invoering van leges voor milieuvergunningen, maar ook met het feit dat er onder de oude wetgeving (WABO) nog veel aanvragen zijn gedaan. Hierdoor kwamen de aanvragen onder de Omgevingswet wat later op gang.

In totaal zijn er evenveel uren besteed als begroot. De begroting was 44.714 uren en de werkelijke urenbesteding was 44.754 (100%).

Toezicht (inrichting gebonden)

Toezicht bestaat uit een regionaal (Fryslân-breed) programma en een lokaal (deelnemer-specifiek) programma. In het regionale programma voerden we 430 controles uit, waarmee de planning is behaald. In het lokale programma voerden we 1.353 controles uit, waarmee ook deze planning is behaald.

De toezichturen in het lokale programma (per individuele deelnemer) waren lager dan begroot. Met name doordat er minder hercontroles nodig waren dan vooraf was ingeschat. De urenbesteding voor het regionale deel was hoger dan begroot doordat we meer uren nodig hadden voor de projecten ZZS en net-niet-Seveso.[1] Dit vanwege de hoge complexiteit.

[1] Seveso-bedrijven zijn de voormalig BRZO-bedrijven. Dit zijn bedrijven waar met grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen wordt gewerkt

Personeelsinzet

	Realisatie 2024	Begroting 2024	Realisatie 2023	Realisatie 2022	Realisatie 2021
Formatieve bezetting (gemiddeld) (fte)	156,9	150,1	134,3	118,4	123,0
Aantal productieve uren per fte	1.312	1.360	1.361	1.376	1.339
Ziekteverzuim*	7,3%	5,0%	4,3%	6,6%	5,4%
Flexibele schil	15,8%	20,0%	20,5%	21,4%	20,4%

*Dit betreft het ziekteverzuim van medewerkers in loondienst van de FUMO

Onze bezetting lag in 2024 gemiddeld 7 fte hoger dan begroot. Dit komt op de eerste plaats doordat er minder productieve uren per medewerker zijn gemaakt, waardoor we meer mensen nodig hadden om de begrote taken uit te voeren. Daarnaast hebben we aanvullende opdrachten en projecten uitgevoerd waarvoor meer capaciteit benodigd was dan begroot. De inzet op deze projecten dekken we uit het ontwikkelbudget.

Het aantal fte lag ook hoger dan in 2023. Dit komt doordat met de inwerkingtreding van de Omgevingswet, taken van deelnemers naar de FUMO zijn overgegaan.

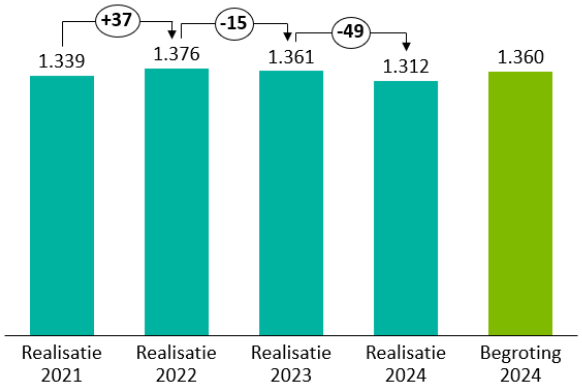

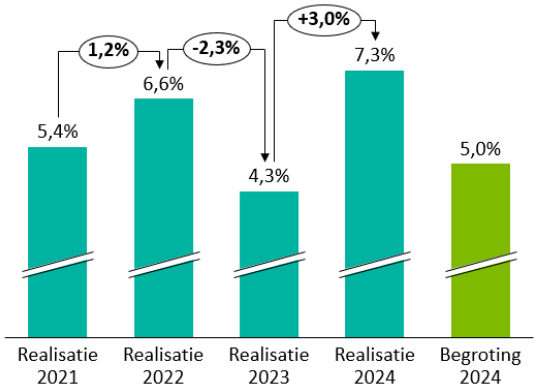

De productiviteit over 2024 kwam uit op 1.312, wat lager is dan de norm over zowel 2024 (1.360) als over 2023 (1.361). Dit kwam vooral door hogere scholingsuren (100 uur per fte ten opzichte van 60 uur per fte begroot). De nieuwe medewerkers die met de inwerkingtreding van de Omgevingswet bij ons zijn gestart, hadden opleidingen nodig om het werk op kwalitatief goed niveau te kunnen uitvoeren. Hierin hebben we volop geïnvesteerd.

Het ziekteverzuim vertoonde sinds het begin van 2024 een stijgende trend en bedroeg 7,3% op basis van het 12-maands voortschrijdend gemiddelde. Bijna 6% van dit verzuim bestond uit langdurig en zeer langdurig verzuim. Vooral bij de afdeling Bedrijfsvoering was sprake van een forse stijging van het verzuim. Dit was deels werkdruk-gerelateerd en voornamelijk langdurig verzuim.

Onze flexibele schil nam af en bedroeg gemiddeld 15,8%. Hiermee voldoen we ruim aan de begrotingsnorm van maximaal 20%.

Financieel resultaat

Over 2024 is een negatief resultaat gerealiseerd van -/- € 361.793,86. Dit resultaat komt als volgt tot stand (afgerond op € 1.000).

Omschrijving	Bedrag	Voor/ nadeel
Hogere inkomsten uit extra opdrachten	€ 372.000	Voordeel
Rentebate	€ 232.000	Voordeel
Lagere besteding outplacementbudget	€ 179.000	Voordeel
Overige effecten	€ 88.000	Voordeel
Onttrekking aan reserves	€ 77.000	Voordeel
Hogere personeelskosten overhead	-€ 99.000	Nadeel
Hogere onvoorziene uitgaven	-€ 150.000	Nadeel
Hogere ICT-kosten	-€ 275.000	Nadeel
Hogere bedrijfskosten incl kapitaallasten	-€ 87.000	Nadeel
Effect nacalculatie begrote taken	-€ 699.000	Nadeel
Totaal	**-€ 362.000**	**Nadeel**

- We realiseerden voor € 372.000 aan hogere inkomsten uit extra opdrachten ten opzichte van de begroting. Dit waren opdrachten die deelnemers ons aanvullend gaven op de begrote taken. Denk aan extra opdrachten in het kader van de stikstofproblematiek en aan extra ureninzet bij politiek gevoelige dossiers.
- We realiseerden over 2024 een renteopbrengst van € 232.000. Dit was niet begroot, omdat tijdens het opstellen van de begroting er nog sprake was van negatieve rente. Daardoor ontstaat hier een voordeel. Vanaf 2025 wordt hier in de begroting wel rekening mee gehouden.
- We beschikken over een outplacement-budget van € 200.000. Dit is in 2024 voor een klein deel aangesproken.
- Volgens het besluit van het algemeen bestuur van 11 april 2024 dekken we de kosten die gerelateerd zijn aan de I-visie in 2024 uit de algemene reserve. Over 2024 betrof dit € 77.000.
- Het ziekteverzuim bij afdeling Bedrijfsvoering liep in 2024 flink op. Hierdoor zijn extra kosten gemaakt voor inhuur. Tegelijkertijd waren nog niet alle begrote vacatures ingevuld, wat tot lagere kosten heeft geleid. Per saldo leidde dit tot € 99.000 hogere personeelskosten.
- De kosten voor onvoorziene uitgaven waren € 150.000 hoger dan begroot. Hieronder vallen onder andere de kosten voor brandveiligheidscontroles bij provinciale inrichtingen (€ 63.000), de kosten voor de VTH-netwerkdag (€ 13.000), de kosten voor de bedrijfsarts (€ 28.000) en advocaatkosten (€ 28.000). Voor de laatste twee is, mede op advies van de auditcommissie van de FUMO, een structureel budget opgenomen in de ontwerpbegroting van 2025.
- Onze ICT-kosten waren € 275.000 hoger dan begroot. Een deel van deze kosten dekken we uit de I-visie. De licentiekosten voor het zaaksysteem vielen hoger uit dan vooraf was ingeschat. Dit komt vooral door hogere indexeringen dan waarmee we in de begroting rekening hielden. In de kadernota 2026 nemen we hier budget voor mee. Dit geldt ook voor de overige licentiekosten, zoals het personeelssysteem AFAS.
- De bedrijfskosten waren € 87.000 hoger dan begroot. De grootste post betreft de kapitaallasten, die van de DVO met de provincie naar de kapitaallasten van de FUMO zijn verschoven. De kosten van de DVO met de provincie waren hierdoor lager dan begroot. Ook de kosten voor huisvesting, ons wagenpark en overige kosten (zoals representatiekosten en communicatiekosten) waren hoger dan begroot.
- In 2024 is, volgens de sturings- en financieringssystematiek, een nacalculatie uitgevoerd op de werkelijke bestede uren ten opzichte van de begrote uren. Per saldo leidde dit tot een terugbetaling aan de deelnemers van € 699.000.

3 Ontwikkelingen

Het Interbestuurlijk Programma (IBP VTH) en de robuuste FUMO

De commissie Van Aartsen bracht in maart 2021 een rapport uit met tien aanbevelingen om het VTH-stelsel te versterken. Tussen 2022 en 2024 is hier binnen het Interbestuurlijk Programma VTH (IBP VTH) aan gewerkt. Nu dit is afgerond, ligt de opvolging bij Omgevingsdienst NL, de VNG, het IPO en de individuele omgevingsdiensten.

Binnen het IBP VTH zijn de afgelopen twee jaar veel producten ontwikkeld. Zo is er een kennisinfrastructuur opgezet waarmee omgevingsdiensten en andere partijen kennis kunnen delen. Ook is er een landelijk voorstel gedaan voor een uniforme financieringssystematiek en zijn de kwaliteitscriteria geactualiseerd. Daarnaast wordt gewerkt aan een digitale infrastructuur.

Een belangrijk aandachtspunt is het voldoen aan de robuustheidscriteria. Deze criteria zijn essentieel voor het functioneren en de kwaliteit van omgevingsdiensten. Omgevingsdiensten hebben tot 1 april 2026 de tijd om hieraan te voldoen. Begin 2024 heeft de FUMO een plan van aanpak Robuustheid opgesteld. In september 2024 concludeerde het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat dat de FUMO op schema ligt om de maatregelen op tijd door te voeren. De voortgang wordt gemonitord door de Klankbordgroep Robuustheid en het ministerie.

Het Rijk, de VNG, het IPO en ODNL werken samen aan een schone, veilige en gezonde leefomgeving. Nu het IBP VTH is afgerond, willen zij zorgen dat de behaalde resultaten worden geïmplementeerd en doorontwikkeld. Hiervoor zijn samenwerkingsafspraken gemaakt en ondertekend.

Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat heeft € 7 miljoen subsidie beschikbaar gesteld om een robuuste omgevingsdienst te realiseren. Elke omgevingsdienst ontvangt maximaal € 245.000. Wij financieren hiermee zoveel mogelijk onze opgaven. Door samen te werken met andere omgevingsdiensten, proberen we kosten zo laag mogelijk te houden.

Omgevingswet

We werken sinds 1 januari 2024 met de Omgevingswet. Dit vraagt om een andere manier van werken met nieuwe werkwijzen, andere processen en benaderingen en nieuw vakjargon. Mede dankzij de goede voorbereiding en positieve grondhouding van onze collega's (ook die in de regio) verliep het eerste jaar van werken met de Omgevingswet naar tevredenheid. De implementatie van de bedoeling van de Omgevingswet is echter een proces van meerdere jaren. Deze beweging vatten we als volgt samen:

- Van sectoraal werken naar integraal werken;
- Van themagericht werken naar gebiedsgericht werken;
- Van sturen op regels naar sturen op doelen;
- Geen 'nee, tenzij' maar 'ja, mits';
- Van mensen laat betrekken in het proces naar vroegtijdige betrokkenheid (participatie);
- Van parallel werken naar één overheid.

Intern
De Omgevingswet heeft meer samenwerking gebracht tussen de verschillende teams. Daarnaast was er regelmatig casuïstiek en dit heeft geholpen om de werkwijze van de wet beter te doorgronden. Keuzes van de wetgever zorgden er echter ook voor dat het werk van de beoordelaars van meldingen en informatieplichten is verschraald, minder uitdagend en minder dienstverlenend is geworden.

Regionaal
Wij beheren de samenwerkingsafspraken die we maken in het beheerdersoverleg, waaraan de deelnemers, ketenpartners en de FUMO deelnemen. Dit gebeurt in een goede sfeer, waarin ieder de ruimte voelt om zaken omtrent de Omgevingswet te bespreken zodat we betere afspraken met elkaar kunnen maken. Het valt op dat deelnemers die niet - of in mindere mate - zijn aangehaakt, de afspraken ondanks vaststelling in de governance niet goed kennen. Zij komen deze hierdoor ook niet goed na. We streven daarom als FUMO naar meer samenwerking rondom het opstellen van omgevingsplannen en naar meer uniformiteit in de milieuregels.

Landelijk
De helpdesk van het Informatiepunt Leefomgeving (IPLO) was goed bereikbaar. Daarnaast speelde de VNG in op specifieke behoeftes door (kennis)netwerksessies te organiseren over actuele thema's (zoals overgangsrecht) en door actualiteiten te delen via verschillende kanalen.

Vanuit ODNL zijn een Verbeterteam Omgevingswet, een Kernteam Omgevingswet en een Netwerk Omgevingswet gestart. Kwesties vanuit deze teams nemen we vaak samen met de VNG mee naar interbestuurlijke overleggen. Er zijn wat ons betreft nog een aantal potentiële verbeterpunten die de ministeries kunnen oppakken, zodat wij ons werk beter en efficiënter kunnen uitvoeren en inrichten. Voorbeelden zijn:

- Minder versnippering. Er zijn nu allerlei activiteiten losgeknipt die voorheen één inrichting vormden.
- Vereenvoudiging van de regels in het Besluit Activiteiten Leefomgeving (Bal).
- Aanwijzen van meer basistaken.
- Schrappen van (kleine) uitzonderingen op de basistaken.
- De landelijke ondersteuning langer aanhouden dan tot 1 juli 2025. De implementatie en het anders werken begint nu pas.

Al deze voorgestelde wijzigingen zijn bedoeld om onze gezamenlijke dienstverlening richting initiatiefnemers te verbeteren en om onze interne processen te optimaliseren.

Herijking missie en visie

We beschrijven in dit document wat onze missie is en wat de belangrijkste uitdagingen voor omgevingsdiensten zijn. We vertellen onze toekomstdroom (onze visie) en ambities. En hoe we die droom willen verwezenlijken.

Onze missie luidt: Het milieu is een belangrijke voorwaarde voor de kwaliteit van leven. Voor mensen, dieren en planten. Wij staan voor een schone, veilige en duurzame leefomgeving in Fryslân. Wij zijn ervan overtuigd dat we dat alleen door samenwerking kunnen bereiken. We hebben voldoende kennis voor de uitvoering van ons wettelijke takenpakket en in voorkomende gevallen voor het plustakenpakket.

Onze visie luidt: Onze professionals leveren een actieve bijdrage aan een schone, veilige en duurzame leefomgeving, voor nu en de generaties na ons. Van proactief, onafhankelijk en integraal advies bij huidige toekomstige regelgeving, bij innovatie en bij complexe maatschappelijke vraagstukken tot uitvoering en handhaving. Met oog voor de belangen van alle betrokken partijen. We zijn een robuuste organisatie met veel kennis op het gebied van milieu. Met een slimme, datagedreven uitvoering van omgevingsbeleid. Hierbij hebben we een positieve invloed op het verbinden van het collectief binnen Fryslân vanuit het gedachtengoed van één overheid. Wij zorgen voor een aantrekkelijke werkomgeving voor mensen die onze passie delen. Samen bieden we onze partners en deelnemers meerwaarde door hen te ontzorgen vanuit een zelfbewuste en klantgerichte cultuur.

In 2024 is de missie en visie herschreven. Hier zijn de opmerkingen van deelnemers en diverse ontwikkelingen in meegenomen. Ook zijn er twee informatiesessies voor bestuurders en volksvertegenwoordigers gehouden waarbij het mogelijk was voor deelnemers om input te geven voor de missie en visie. De herschreven missie en visie is op 12 juli 2024 voor zienswijze verzonden aan gemeenteraden Provinciale Staten en het algemeen bestuur van het Wetterskip. De zienswijzen hebben geleid tot wijzigingen in de missie en visie. Het algemeen bestuur heeft tijdens de vergadering van 19 december 2024 de herschreven missie en visie behandeld en niet vastgesteld. Het algemeen bestuur heeft het VTH Managementoverleg gevraagd om te komen met een gedragen amendement voor de laatste aanpassingen aan de missie en visie. De missie en visie is met wijzigingen uit het amendement door het algemeen bestuur vastgesteld op 6 maart 2025. De wijzigingen vanuit zowel de zienswijzen als het amendement betroffen het weglaten van de financiële impact, het toevoegen van het belang voor inwoners en het aanpassen van drie passages. Deze passages gaan over aanbod- en vraaggestuurd werken, de rol van de FUMO en het streven naar de uitvoering van alle milieutaken voor deelnemers door de FUMO.

Ondermijning

Binnen de FUMO is een weerbaarheidsscan uitgevoerd. De aanbevelingen die hieruit voortkwamen zijn verwerkt in een plan van aanpak dat door het algemeen bestuur is vastgesteld en in 2024 is uitgevoerd. Het MT en de teamleiders hebben al deelgenomen aan een bewustwordingssessie. De overige medewerkers volgen deze sessie in het eerste kwartaal van 2025. Daarnaast organiseren we in 2025 een verdiepingscursus en richten we een interne meldprocedure in.

Oproep vanuit bedrijfsleven

Tijdens het proces om te komen tot de herijkte visie en missie, heeft de Vereniging Circulair Friesland namens het bedrijfsleven in een extra AB vergadering opgeroepen om blijvend te investeren in de kennis en kunde van de FUMO. Friesland heeft namelijk een stevige ambitie op het gebied van circulaire economie en daarin heeft de FUMO een cruciale rol in het VTH proces om deze ambitie te bereiken. Vertraging in het VTH proces heeft niet alleen gevolgen voor het realiseren van de ambitie, maar heeft ook grote financiële consequenties. FUMO en enkele vertegenwoordigers namens het bedrijfsleven zijn hierover met elkaar in gesprek gegaan en dat heeft geleid tot een innovatief traject om in gezamenlijkheid te komen tot verbetering, en daarmee versnelling, van het proces van vergunningaanvragen. Dit traject heeft in 2025 een vervolg gekregen in de vorm van een gezamenlijke pilot waarvan de resultaten eind 2025 bekend zullen worden.

Wijziging wet gemeenschappelijke regelingen

Op 1 juli 2022 trad een wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) in werking. Het belangrijkste doel hiervan is het versterken van de democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen. Vanuit de griffierskring zijn twee bijeenkomsten met raadsleden georganiseerd (op 17 november 2022 en 20 maart 2023) om te inventariseren hoe de raden tegen deze wijzigingen aankijken.

Naast de wettelijke aanpassingen per 1 juli 2022 zijn de deelnemers uitgenodigd om aanvullende voorstellen aan te dragen voor de herijking van de GR FUMO. Na herhaalde oproepen bleek dat men op dit moment geen verdere wijzigingen nodig achtte, afgezien van de aanpassingen die voortvloeien uit de wetswijziging van 1 juli 2022. Bij het aanpassen van GR FUMO richten we ons hierom uitsluitend op deze wijzigingen, die in principe per 1 juli 2024 in werking hadden moeten treden.

De eerste stappen in dit proces zijn inmiddels gezet. De FUMO heeft vervolgens een ontwerp regeling opgesteld en deze ter consultatie voorgelegd aan de volksvertegenwoordigers. De reacties die we hierop kregen, liepen uiteen. Ze worden op dit moment beoordeeld door de werkgroep GR FUMO die afweegt of, en zo ja hoe, we ze moeten verwerken in de definitieve GR FUMO.

Collectieve taken

Collectieve uren kunnen we niet specifiek herleiden naar individuele deelnemers, maar zijn wel nauw verbonden aan het primaire proces. Onze collectieve uren zijn overschreden. Het algemeen bestuur is hierover in 2024 al diverse keren geïnformeerd, waaronder in de bestuurlijke halfjaarrapportage.

Er waren voor 2024 13.788 collectieve uren begroot en we hebben 17.983 collectieve uren gemaakt. In onderstaande tabel maken we onderscheid tussen ‘reguliere’ collectieve uren en inwerkuren. Hieruit blijkt dat de besteding op zowel de reguliere collectieve uren als de inwerkuren hoger was dan begroot. Dit komt vooral door het aantal inwerkuren, maar ook door andere collectieve taken zoals het monitoren en evalueren van de effecten van de Omgevingswet.

Als gevolg van de inwerkingtreding van de Omgevingswet, zijn begin 2024 veel nieuwe collega’s bij de FUMO in dienst gekomen. Vanwege de krappe arbeidsmarkt waren dit veel zij-instromers en young professionals. Deze jonge en/of onervaren medewerkers hebben meer begeleiding en opleiding nodig dan medewerkers die al over (enige) ervaring beschikken. Dit is gemeld in de bestuurlijke halfjaarrapportage.

Omschrijving	Begroot jaar	Gerealiseerd jaar	%
Collectieve uren excl inwerken	5.088	6.714	132%
Inwerkuren	8.700	11.269	130%
Totaal	**13.788**	**17.983**	**130%**

In de vergadering van het AB FUMO van 27 oktober 2022 is besloten dat inwerkuren onder de collectieve uren worden verantwoord en afgerekend. Dankzij deze middelen waren we in staat om de bezetting op peil te houden en het inwerken te bekostigen.

In 2024 zijn 11.269 uren besteed aan inwerken. Het gaat dan om zowel uren van de medewerker die wordt ingewerkt als om uren van de begeleider. Hieronder volgt een specificatie van de inwerkuren.

Categorie	Inwerkuren 2024	Aantal medewerkers	Gemiddelde per medewerker
Trainee/ young professional	3.199	14	229
Zij-instromer	2.407	15	160
Nieuwe medewerker	2.344	30	78
Begeleiding	3.319		
Totaal	**11.269**		

Trainees en young professionals hadden gemiddeld genomen de meeste inwerkuren nodig, wat logisch is gezien hun gebrek aan ervaring. Er zijn veertien trainees/young professionals die in 2024 uren onder de inwerkuren hebben verantwoord. Een deel hiervan kwam al in 2023 in dienst en had een inwerkperiode die doorliep in 2024.

4 Programmaverantwoording

4.1 Programma Vergunningverlening en Specialistisch Advies

4.1.1 Wat hebben we gedaan en wat hebben we bereikt

Naast het afhandelen van aanvragen meldingen onder de Omgevingswet, hebben we nog heel 2024 gewerkt aan het afhandelen van de 'oude' voorraad Wabo zaken. Dit krijgt in 2025 een vervolg, met name wat de complexere en langlopende Wabo aanvragen betreft. Een deel van de medewerkers heeft hierdoor nog onvoldoende ervaring kunnen opdoen met het werken onder de Omgevingswet. In 2025 vraagt dit nog om de nodige tijdsinvestering, wat mogelijk gevolgen heeft op de productiviteit. Vanwege de afnemende werkvoorraad van vergunningaanvragen - zowel onder de Wabo als de Omgevingswet - maakten we eind 2024 al een start met de voorbereiding van het actualiseren van vergunningen. Vanaf 2025 actualiseren we vergunningen periodiek en programmatisch, conform het besluit van het algemeen bestuur van 11 juli 2024.

Opleiding nieuwe medewerkers en algemeen
De medewerkers die in 2024 zijn gestart, volgden het hele jaar een intensief opleidings- en inwerkprogramma. Onze overige medewerkers volgden de reguliere trainingen en opleidingen. Zowel het opleiden als het verzorgen van de begeleiding door onze ervaren medewerkers had gevolgen op de productiviteit.

Personeelsinzet

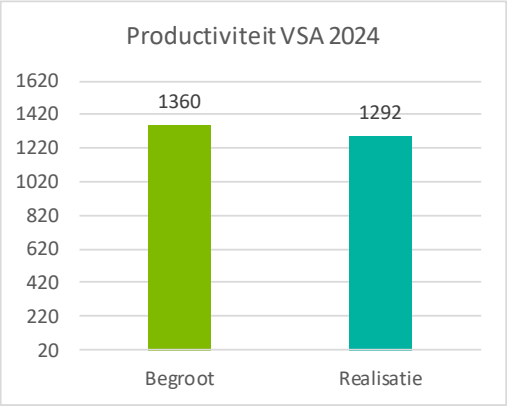

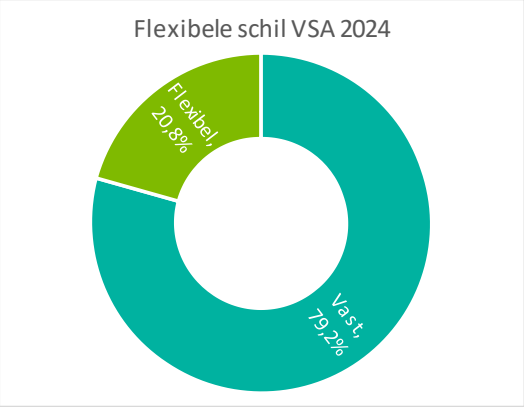

De flexibele schil van VSA bedroeg over 2024 gemiddeld 20,8%. Mede door de afnemende werkvoorraad is de flexibele schil eind 2024 afgeschaald.

De productiviteit was gemiddeld 1.292 uren per fte. Bij de twee teams van vergunningverlening kwam de productiviteit op 1.301 uur per fte en bij de twee teams van specialistisch advies op 1.280 uur per fte. Dit is lager dan de norm van 1.360 fte. De belangrijkste oorzaken zijn een hoger ziekteverzuim dan de norm van 5% en meer scholingsuren dan de norm van 60 uur per medewerker.

Het hogere ziekteverzuim is veroorzaakt door een aantal langdurige ziektegevallen. Bij vergunningverlening is gemiddeld 113 uur per fte besteed aan scholing en bij specialistisch advies 79 uur per fte. Deze hogere scholingsuren hangen samen met de indiensttreding van nieuwe medewerkers als gevolg van de invoering van de Omgevingswet.

Productie

We handelden in 2024 in totaal 1.348 meldingen (inclusief informatieplichten) en 251 vergunningen af. Dit betekende een toename van 276% ten opzichte van 2023 (488 meldingen). Van de 1.348 meldingen hadden er 1.114 (waarvan 475 informatieplichten) betrekking op de Omgevingswet. Het aantal afgehandelde vergunningen ligt 10% lager dan 2023. Dit is een landelijk beeld. Het merendeel van de afgehandelde vergunningen had betrekking op Wabo aanvragen. Van de 251 afgehandelde vergunningen hadden er 39 betrekking op de Omgevingswet. Het is niet precies duidelijk waarom het aantal vergunningaanvragen lager ligt. Het kan te maken hebben met de invoering van leges voor milieuvergunningen, maar ook met het feit dat er onder de oude wetgeving (WABO) nog veel aanvragen zijn gedaan. Hierdoor kwamen de aanvragen onder de Omgevingswet wat later op gang.

De gemiddelde urenbesteding per melding ligt onder de Omgevingswet tot nu toe duidelijk lager dan onder de Wabo. Dit komt vermoedelijk doordat meldingen nu per milieubelastende activiteit (mba) worden ingediend en dus minder omvangrijk zijn. Daarnaast lijkt het zo te zijn dat bij Vergunningverlening onder de Omgevingswet gemiddeld minder tijd is besteed aan een vergunning. Gezien het relatief lage aantal vergunningen kan dit beeld nog wijzigen. Bestuurlijk is afgesproken dat we de kengetallen twee jaar na inwerkingtreding van de Omgevingswet evalueren.

Voor de basistaken hanteerden we in de begroting een eenmalige opslag voor het werken onder de Omgevingswet. Uit de realisatie bleek dat we 99,7% van de begrote uren, dus inclusief opslag, nodig hadden voor de uitvoering van de basistaken door Vergunningverlening en Specialistisch advies.

Omschrijving	Gerealieerd 2024	Gerealiseerd 2023	%
Aantallen meldingen	1.348	488	276%
Aantallen vergunningen	251	279	90%

Plustaken gemeenten specialistisch advies (uren)

Categoriën	Realisatie 2024	DVO 2024	Uitnutting
Beleidsondersteuning	365	180	203%
Nazca	147	147	100%
REV	229	174	131%
Externe veiligheid	473	1.715	28%
Spec. Advies Bodem	18	123	15%
Spec. Advies Geluid	3.064	4.158	74%
Spec. Advies juridisch	1.566	1.646	95%
Spec. Advies Lucht	213	50	425%
Totaal	**6.074**	**8.193**	**74%**

Het onderdeel beleidsondersteuning betreft voornamelijk adviezen voor (deel)ondernemingsplannen bij gemeenten. Er is steeds meer vraag naar deze adviezen. Bij externe veiligheid zijn weinig adviezen gevraagd bij ruimtelijke plannen. Hier komt bij dat de FUMO in 2024 landelijke subsidies heeft ontvangen voor activiteiten die anders voor rekening van de gemeenten waren gekomen. Doordat we aan de subsidievereisten voldeden, droeg de FUMO bij aan lagere kosten voor de deelnemers.

Landelijk is slechts 60% van de subsidie verbruikt terwijl de FUMO de subsidies voor nagenoeg 100% heeft gebruikt. Advies Bodem is door twee gemeenten als plustaak ingebracht, waarbij in 2024 minder vraag was dan vooraf ingeschat. De overschrijding bij Advies Lucht heeft vooral betrekking op één dossier bij één gemeente. Dit was een uitgebreid advies met langdurige metingen.

Plustaken provincie (uren)

Categoriën	Realisatie 2024	DVO 2024	Uitnutting
Bezwaar en beroep	2.134	1.850	115%
WOO	700	300	233%
Bibob	619	1.000	62%
Externe veiligheid	306	536	57%
Ontgrondingen vergunningverlening	3.234	2.740	118%
Wet luchtvaart vergunningverlening	562	464	121%
	7.555	6.890	110%

We ontvingen in 2024 (veel) meer WOO-verzoeken dan vooraf ingeschat, inclusief een aantal omvangrijke verzoeken waaruit extra werkzaamheden voortkwamen. De vraag naar de uitvoering van werkzaamheden voor het actualiseren van het REV (Register Externe Veiligheid) viel juist lager uit dan ingeschat.

Tijdigheid en kwaliteit

Het werken onder de Omgevingswet brengt nog diverse uitdagingen met zich mee. Ook nu we ruim een jaar verder zijn. Zo is er nog onduidelijkheid over interpretatie van de wetgeving en functioneert het DSO (Digitaal Stelsel Omgevingswet) niet naar behoren. We hebben hierover een brief naar ODNL gestuurd met het verzoek om deze door te sturen naar de minister. Deze brief is in de vergadering van het algemeen bestuur van 19 december 2024 als ingekomen stuk behandeld. Dezelfde brief gaat binnenkort naar de regeringscommissaris.

Dat het DSO de milieubelastende activiteiten van elkaar ‘losknipt’ waarna ze bij verschillende organisaties binnenkomen, maakt het lastig om een totaaloverzicht te krijgen en een integrale

afweging te kunnen maken zonder dat we de proceduretijd overschrijden. De kwaliteitsbewaking wordt bemoeilijkt doordat de wetgever de initiatiefnemer niet verplicht om alles dat bij elkaar hoort, in één keer in te dienen. Hierdoor ontvangen wij sommige onderdelen niet, met als gevolg dat we mogelijk jaren later bij een toezichtcontrole ontdekken dat er informatie ontbreekt. Dit komt de dienstverlening richting bedrijven en particulieren niet ten goede.

Dat we door de nieuwe werkwijze niet meer integraal kunnen afwegen/toetsen, heeft naast mogelijke milieueffecten ook invloed op de motivatie van onze medewerkers. Zij voelen zich verantwoordelijk voor hun werk en de dienstverlening maar hebben het gevoel tekort te schieten. Deze uitdagingen hebben gevolgen voor het adequaat kunnen oppakken en afhandelen van aanvragen meldingen. In bepaalde gevallen hebben we hierover afstemming met het bevoegd gezag.

De regionale samenwerkingsafspraken voor het tijdig afhandelen van de vergunningprocedures hebben we, zowel regionaal als intern, nog onvoldoende kunnen beproeven vanwege het beperkte aantal vergunningaanvragen onder de Omgevingswet.

4.1.2 Wat heeft het gekost?

Programma Vergunningverlening en Specialistisch advies	Begroting voor wijziging 2024	Begroting na wijziging 2024	Rekening 2024
Lasten			
Personeelslasten	6.018.600	7.151.090	6.463.839
Project Omgevingsweg overheveling taken	-	-	-
Overige kosten	-	-	-
	6.018.600	**7.151.090**	**6.463.839**
Baten			
Taken Projecten	366.061	341.462	641.338
Brikstaken	159.310	74.302	-
Overige baten			-
Toegerekende deelnemersbijdragen	5.493.229	6.735.327	5.259.321
Deelnemersbijdragen Provincie Fryslân	-		
Deelnemersbijdrage Wetterskip		-	-
	6.018.600	**7.151.091**	**5.900.659**
Resultaat programma VSPA	-	1	- 563.180
- Onttrekkingen aan reserves	-	-	-
- Toevoegingen aan reserves		-	-
	-	**-**	**-**
Resultaat programma T&V na vermogensmutaties	**-**	**1**	**- 563.180**

Zie hoofdstuk 7 voor een toelichting op het resultaat.

4.2 Programma Toezicht en Handhaving

4.2.1 Wat hebben we gedaan en wat hebben we bereikt

Risicogestuurd toezicht

Voor onze basistaken hebben wij voor 2024 het jaarprogramma VTH Fryslan 2024 opgesteld. Dit jaarprogramma is gebaseerd op de uitgangspunten voor de basistaken in het VTH-beleid Fryslân. We hielden bij het opstellen van het jaarprogramma rekening met de bij dit beleid behorende risicoanalyse en vastgestelde kengetallen. Dit is voor ons een effectieve en efficiënte manier van werken. De bedrijven die in 2024 zijn gecontroleerd, zijn volgens dit risicomodel ingepland. Bij de totstandkoming van het jaarprogramma over 2024 is gekeken naar:

- de risicoscore van de branche en de activiteiten;
- de datum van de laatste reguliere controle;
- of er sprake is van aandachtsbedrijven (bijvoorbeeld politiek gevoelig);
- de Landelijke Handhavingstrategie (LHS) score.

Bij het risicogestuurd toezicht baseren we ons op data die we vastleggen in het zaaksysteem LEEF. Het goed registeren van deze data was in 2024 een specifiek aandachtspunt. Hier is door onze teamleiders veel aandacht aan besteed. Zo stuurden zij actief op de inzet van een dashboard waarin alle relevante informatie is opgenomen die we nodig hebben voor de planning, monitoring en borging van de bedrijven die we in 2024 controleerden.

Planning en voortgang

Het eerste half jaar van 2024 stond in het teken van het op orde krijgen van de bezetting bij het inrichtingsgebonden toezicht. Vanwege de inwerkingtreding van de Omgevingswet en de hiermee samenhangende overdracht van inrichtingen, zijn er eind 2023 en begin 2024 veel nieuwe collega’s bij ons gestart. In de beginperiode van 2024 was nog sprake van onderbezetting. Inmiddels is de formatie weer op niveau en hebben bijna alle medewerkers van Toezicht & Handhaving goede inhoudelijke kennis van de Omgevingswet.

Om goed te kunnen beoordelen of we aan de geldende kwaliteitscriteria voldoen, registreerden onze medewerkers in MyForms de genoten opleidingen en opgedane kennis en ervaringen. Meerdere collega’s volgden in 2024 opleidingen en dit had invloed op hun inzetbaarheid en de kwaliteit en kwantiteit van hun werkzaamheden. Dankzij een aantal gerichte interventies, waaronder het projectmatig uitvoeren of het uitbesteden van controles, is de uitvoering van het jaarprogramma 2024 goed verlopen.

Innovatie in toezicht

Om onszelf te kunnen verbeteren, vinden we innovatie belangrijk. We volgen daarom de landelijke ontwikkelingen op het gebied van innovatie in het toezicht. We woonden bijeenkomsten bij over het gebruik van Artificial Intelligence (AI)en risicogestuurd toezicht en we volgen met belangstelling de initiatieven die al bij andere omgevingsdiensten zijn gestart.

We werken ook nauw samen met andere omgevingsdiensten, om onze kennis te delen. Zo verkennen we het zogenaamde Brabants model, het datagestuurd milieutoezicht en het bedrijvenregister stikstof agrarisch. We zijn aangehaakt bij de landelijke werkgroep Moderne technologieën als toezichtinstrument en we hebben intern gebrainstormd over een aantal haalbare onderwerpen waarmee we ons toezicht efficiënter kunnen aanpakken. We hielden hierbij rekening met het feit dat de kosten voor de deelnemers worden beperkt en willen met de huidige middelen en mensen een optimaal rendement bereiken.

Om één en ander te kunnen realiseren, zijn in 2024 plannen gemaakt met betrekking tot de inrichting van het Toezicht & Handhaving Innovatie Laboratorium (TIL). Het TIL is een multidisciplinair team dat fungeert als regisseur en aanjager om de innovatie van werkprocessen te stimuleren en in te gang te zetten, zodat we effectiever en efficiënter werken. Daarnaast investeerden we het afgelopen jaar in de

inzet van verschillende middelen bij toezicht en handhaving. Zo maken we structureel gebruik van onze lekdetectiecamera bij controles op covergistingsinstallaties. We hebben onze drones vaker ingezet om data te vergaren, bijvoorbeeld bij alle grote afvalbedrijven die onder het bevoegd gezag van de provincie vielen. Met verbeterde software maakt de drone beelden van opslagen die we verwerken in het softwaresysteem. Dit geeft de toezichthouders een overzicht van de hoeveelheden opslag van afvalstoffen en de soorten afvalstoffen. De toezichthouder kan deze gegevens vervolgens toetsen aan de vergunningen. Door de inzet van de drones besparen we tijd en zijn de onze meetgegevens nauwkeuriger, wat helpt bij een betere onderbouwing bij de handhaving.

Inzet gasdetectiecamera

Wij hebben de infraroodcamera in 2024 gebruikt voor de volgende soorten controles:

- controle op gasdichtheid van in totaal zes vergistingsinstallaties op agrarische bedrijven. Dit was ter ondersteuning van de agrarische controles;
- controle op gasdichtheid van een gasopwerkinstallatie bij een rioolwaterzuiveringsinstallatie;
- twee dwangsomcontroles op gasdichtheid van een gasopwerkinstallatie bij een voedingsmiddelenbedrijf;
- controle op het vrijhouden van ruimte in de spouwmuren bij woningen ten behoeve van vleermuisverblijven.

Dit laatste was een proef om te achterhalen of de infraroodcamera bruikbaar is om vast te stellen of men ruimte in de spouwmuur heeft vrijgehouden voor vleermuizen. Dit is in sommige gevallen een vereiste bij het na-isoleren van spouwmuren. De uitkomst van de proef was dat dit in de winterperiode niet duidelijk met de infraroodcamera is vast te stellen. We herhalen de proef bij hogere temperaturen in de zomerperiode van 2025.

Zeer zorgwekkende stoffen

Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) kregen in 2024 volop aandacht. Een werkgroep, bestaande uit een vertegenwoordiging van de deelnemers en de FUMO, stelde een concept plan van aanpak en een meerjarenplan op met daarin onder andere beschreven hoe we intern en extern moeten reageren als we ZZS aantreffen. Goede afstemming met bedrijven, maar zeker ook met de deelnemers, is hierbij van belang. In september 2024 is een pilot gestart. We controleren in totaal zestig bedrijven op de aanwezigheid van zeer zorgwekkende stoffen bij indirecte lozingen. Twintig bedrijven zijn in 2024 bemonsterd en bij de overige veertig bedrijven doen we dit in 2025.

Softwareontwikkelaar DeConcern maakte het mogelijk dat we veiligheidsinformatiebladen kunnen inscannen om snel een overzicht te genereren van de aanwezige ZZS stoffen en potentiële ZZS stoffen. Dit bespaart tijd en geeft een goed inzicht in aanwezige ZZS. Ook het betreffende bedrijf krijgt zo inzicht in de ZZS die in het bedrijfsproces voorkomen.

Wij werken op het gebied van ZZS nauw samen met Wetterskip Fryslân, dat een analysepakket heeft ontwikkeld voor ZZS in afvalwater. Wij mogen gebruik maken van hun laboratorium en mensen om onze afvalwatermonsters te laten analyseren. Wij beperken ons als uitvoeringsdienst in deze pilot tot het afnemen van monsters en tot de afstemming hierover met het Wetterskip en de betreffende deelnemers. De pilot levert waardevolle inzichten op die we nodig hebben bij het bepalen van onze vervolgstappen in het plan van aanpak ZZS. Dit stellen we samen met deelnemers op en wordt nog in de governance behandeld.

Samenwerken

Naast de eerder genoemde samenwerkingsverbanden werken we ook samen met de Veiligheidsregio. Samen met hen voeren we controles uit bij provinciale inrichtingen. Met Provinciale Waterstaat doen we surveillances op het water en wat betreft ketentoezicht werken we veel samen met de politie. Onlangs waren twee toezichthouders twee dagen bij de Milieudienst Rijnmond op bezoek om daar te leren van hun werkwijzen. Wat we van deze samenwerkingsverbanden meenemen, heeft een positieve invloed op de kwaliteit van onze eigen werkzaamheden.

Producten en diensten

Het aantal producten en diensten op het gebied van toezicht is divers en omvangrijk. Hieronder gaan we in op de meest voorkomende producten en diensten.

Inrichtinggebonden toezicht/ controles

Omschrijving	Gepland jaar	Gerealiseerd jaar	%
Aantal controles - lokaal	1.320	1.353	103%
Aantal controles - regionaal	419	430	103%

Omschrijving	Gepland jaar	Gerealiseerd jaar	%
Urenbesteding controles - lokaal	38.687	35.652	92%
Urenbesteding controles - regionaal	6.000	7.860	131%

De projecten ZZS en net niet-Seveso zaten in het regionale uitvoeringsprogramma. De bedrijven die we in dit programma op deze onderdelen controleerden, kenmerken zich door ingewikkelde processen en complexe wetgeving. Het geformuleerde kengetal bleek niet voldoende voor de controle die we

hier uitvoerden. Daarom zit er een overschrijding in deze regionale uren. Op het totaalsaldo (lokaal/regionaal) is er een kleine onderschrijding van de uren in het inrichtingsgebonden toezicht.

In 2024 voerden we 1.353 controles uit bij bedrijven in de sectoren industrie, afval en agrarisch. Dit waren geplande aspectcontroles en integrale controles. In 36% van de aspectcontroles constateerden we een overtreding en was een hercontrole nodig. In 43% van de integrale controles is een overtreding geconstateerd.

Van de 1.353 controles voerde team agrarisch er 650 uit. Bij 44% van zowel de aspect- als integrale controles werd door hen een overtreding geconstateerd.

Van de 1.353 controles voerde team industrie er 693 uit. Bij de aspectcontroles industrie constateerden zij een overtreding in 28% van de gevallen en bij de integrale controles industrie constateerden zij een overtreding in 42% van de gevallen.

Wij hebben deze overtredingen in de LHS-matrix ingeschaald. Hieruit blijkt dat we 89% van de overtredingen inschaalden in het lichte LHS-segment, 10% in het middensegment en 1% in het zware LHS-segment. In het regionale programma schaalden we in 89% van de overtredingen in het lichte LHS-segment in, 5% in het middensegment en 6% in het zware segment.

De hercontroles hebben dit beeld iets veranderd. Wanneer een hercontrole ook niet in orde was, hebben we de betreffende overtreding in een zwaarder segment van de LHS-matrix ingeschaald.

Niet inrichtingsgebonden toezicht/controles

Asbest

Omschrijving	Gepland jaar	Gerealiseerd jaar	%
Aantal meldingen	2.527	2.196	87%
Aantal controles	505	494	98%
Verhouding controles op meldingen	20%	22,5%	
Aantal uren besteed aan meldingen	3.361	2.852	85%
Aantal uren besteed aan controles	2.022	1.518	75%

Het aantal afgehandelde meldingen was lager dan begroot, waardoor de uren die we hiervoor nodig hadden ook lager uitvielen. Het aantal toezichtscontroles lag wel in lijn met de begroting. Per controle hadden we echter gemiddeld minder tijd nodig dan begroot, waardoor de totale urenbesteding lager uitviel. Bij zowel de fysieke als de administratieve controles constateerden we overtredingen.

De meeste overtredingen worden begaan door het willen besparen van tijd en/of geld op asbestverwijdering. Het blijft belangrijk om zowel fysiek als administratief controles uit te voeren. Een landelijk beeld is dat er na de asbestverwijdering nog restanten asbest worden aangetroffen. Dit is ook in Friesland meermaals geconstateerd. Wij passen ons toezicht hierop aan.

Bodemtaken (gemeenten)

Omschrijving	Gepland jaar	Gerealiseerd jaar	%
Aantal uren besteed aan reguleringstaken	13.573	8.107	60%
Aantal uren besteed aan controles	8.872	6.618	75%

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet kwamen het Besluit Bodemkwaliteit (Bbk) en de Wet Bodembescherming (WBB) te vervallen. Daarnaast zijn er taken van bevoegd gezag provincie naar de gemeenten verschoven. In de begroting van 2024 zijn aannames gedaan over de wijzigingen op het gebied van de bodemtaken.

In de praktijk zien we echter dat met name de reguleringstaken op het gebied van bodem voor gemeenten te ruim zijn ingeschat. In werkelijkheid is 60% van de reguleringsuren en 75% van de toezichtsuren gerealiseerd. Dit wil zeker niet zeggen dat er werk is blijven liggen. De afwijking komt door een te hoge begroting.

Een werkgroep die zich bezighoudt met de input voor volgende begrotingsjaren heeft dit onderwerp meegenomen. Op basis hiervan stellen we de begrote uren voor gemeentelijke bodemtaken naar beneden bij.

Toezicht bescherming natuur

Omschrijving	Gepland jaar	Gerealiseerd jaar	%
Toezicht bescherming natuur	11.875	10.657	90%

De taken die we uitvoeren op het gebied van natuurtoezicht, vallen onder het bevoegd gezag van de provincie Fryslân. We maken hierbij onderscheid tussen het toezicht op Natura 2000 gebieden, soortenbescherming, houtopstanden en een aantal kleinere onderdelen zoals de wadloopverordening. Dit zijn de reguliere taken. Naast deze onderdelen draaiden we in 2024 ook een project om de stikstofvergunningen van bedrijven te controleren. We combineerden die controles met milieucontroles bij inrichtingen, Dit waren vooral agrarische bedrijven. Een ander losstaand project was het toezicht weidevogels. Hierbij controleerden we de nakoming van de zorgplicht uit de Omgevingswet.

Een specifiek onderdeel dat we binnen het natuurtoezicht controleren is jacht, stroperij en wildlifecrime. Veel van de mensen die we hierbij controleren dragen vuurwapens en daarom verdienen deze controles een andere aanpak. Gelet op de mogelijke risico's bij het controleren van deze doelgroep, moeten we de komende jaren overwegen om onze groene boa's uit te rusten met vuurwapens om de handhaving goed te kunnen uitvoeren.

De uren voor toezicht natuur vielen iets lager uit dan begroot. De reguliere toezichtsuren zijn conform begroting besteed, maar de uren voor stikstof vielen lager uit. Dit is ingecalculeerd. We zijn hiermee pas in maart gestart, in afwachting van bestuurlijke besluitvorming bij de provincie over dit onderwerp.

Boa-inzet/ Boa-coördinatie

Omschrijving	Gepland jaar	Gerealiseerd jaar	%
BOA-inzet domein II - uren	3.696	3.462	94%
BOA-coördinatie - uren	700	1.016	145%

De ureninzet voor boa-taken vielen iets lager uit dan begroot. De uren voor boa-coördinatie zijn daarentegen hoger uitgevallen. In de praktijk zien we dat er (steeds) meer tijd nodig is voor de coördinatie van de boa-taken in Fryslân. Dit wordt vooral veroorzaakt door het (groeiend) aantal strafzaken dat het boa-loket van de FUMO aanbiedt aan de Friese Domein II Boa's. Het aantal strafrechtzaken dat bij het boa-loket van de FUMO binnenkwam, steeg in 2024 naar 200 ten opzichte van een gemiddelde van 125 in de jaren ervoor. Het merendeel van de in 2024 binnengekomen strafrechtzaken is bodem- dan wel asbest-gerelateerd. Opvallend is het stijgende aantal illegale ontgrondingen dat is opgespoord.

De evaluatie van de Functionele Boa-structuur Fryslân wordt in het eerste kwartaal van 2025 afgerond en besproken in zowel het ambtelijk als bestuurlijk VTH-overleg. De boa-coördinatie is onderdeel van deze evaluatie.

Ketentoezicht

Omschrijving	Gepland jaar	Gerealiseerd jaar	%
Ketentoezicht - uren	5.440	5.849	108%

De ureninzet voor ketentoezicht viel iets hoger uit dan begroot. In 2024 boekte het ketentoezicht binnen de FUMO vooruitgang in het bijdragen aan risicogericht toezicht. De eerste ketenanalyses zijn afgerond en de meest risicovolle bedrijven in de bodemsector zijn geïdentificeerd. We voerden operationele analyses uit om beter inzicht te krijgen in risico indicatoren binnen een bedrijf. Daarnaast voerden we een probleemanalyse uit rondom tijdelijke mestopslag (mestzakken). De analyses helpen ons de risicosectoren voor toezicht beter te prioriteren. Daarnaast is de samenwerking met andere ketenpartners en OD's verbeterd, waarmee de opzet van het ketentoezicht robuuster werd.

Energietoezicht (SPUK THE)

Omschrijving	Gepland jaar	Gerealiseerd jaar	%
Energietoezicht uren	4.823	4.628	96%

De urenbesteding voor energietoezicht in het kader van SPUK THE (Specifieke Uitkering Toezicht en Handhaving Energiebesparingsplicht) lag in lijn met de begroting.

SPUK THE is een meerjarige regeling die loopt van 2022 tot en met 2026. We verwachten de ontvangen middelen over de gehele looptijd te besteden.

Personeelsinzet

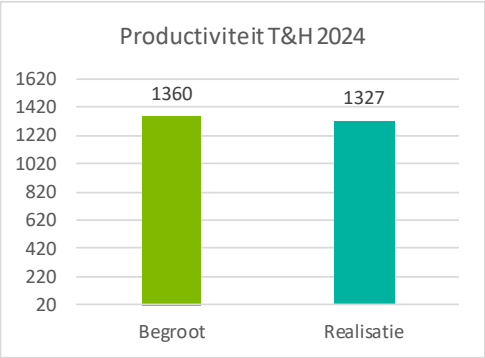

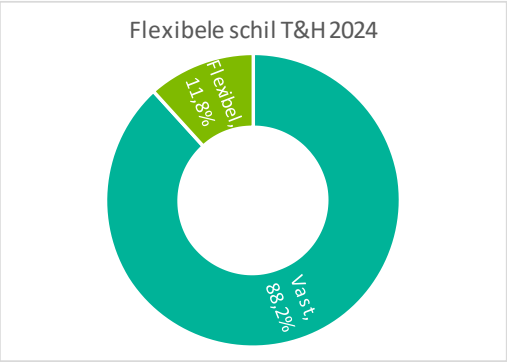

De productiviteit voor T&H kwam uit op 1.327 uren per fte. Dit is lager dan de norm van 1.360 uur en dat komt vooral door een overschrijding van het aantal scholingsuren. In de norm is rekening gehouden met 60 uren per fte, maar dit lag in werkelijkheid rond de 101 uren. Dit kwam vooral door het opleiden van nieuwe medewerkers die in het kader van de inwerkingtreding van de Omgevingswet bij de FUMO zijn gestart.

De flexibele schil van afdeling TH lag in 2024 gemiddeld op 11,8%. Hiermee is ruimschoots voldaan aan de begrotingsnorm van maximaal 20%.

4.2.2 Wat heeft het gekost?

Programma Toezicht en Handhaving	Begroting voor wijziging 2024	Begroting na wijziging 2024	Rekening 2024
Lasten			
Personeelslasten	6.112.756	6.617.147	7.301.722
Overige kosten	-	-	49.459
	6.112.756	**6.617.147**	**7.351.181**
Baten			
Taken Projecten	366.061	341.462	413.170
Brikstaken	159.310	74.302	186.196
Toegerekende deelnemersbijdragen	5.587.385	6.201.383	6.874.892
Overige baten	-	-	40.000
	6.112.756	**6.617.147**	**7.514.258**
Resultaat programma T&H	-	-	163.077
- Onttrekkingen aan reserves	-	-	-
- Toevoegingen aan reserves	-	-	-
	-	**-**	**-**
Resultaat programma T&H na vermogensmutaties	**-**	**-**	**163.077**

Zie hoofdstuk 7 voor een toelichting op het resultaat.

5 Programma bedrijfsvoering (incl. management)

De afdeling Bedrijfsvoering verzorgt alle activiteiten die het primair proces van de FUMO zo effectief en efficiënt mogelijk laten verlopen. De ondersteuning door de afdeling heeft betrekking op de volgende domeinen: personeel & organisatie, financiën & control, informatisering, automatisering & DIV/archief; facilitaire zaken, communicatie, bestuurs- en directiesecretariaat & frontoffice en beleidsondersteuning & advies.

Dit programma Bedrijfsvoering is onderverdeeld in de thema's Mensen, Huisvesting en Digitalisering met daarin de beoogde doelen en resultaten.

5.1 Wat hebben we gedaan en wat hebben we bereikt

Thema mensen

Onze medewerkers zijn ons belangrijkste kapitaal. Kapitaal waar we zuinig op moeten zijn, want nieuwe medewerkers zijn lastig te vinden. We hebben daarom aandacht voor de tevredenheid van onze medewerkers en voor thema's als veiligheid en gezondheid. Dit borgen we periodiek met het uitvoeren van Preventieve Medische Onderzoeken (PMO) en Medewerkers Tevredenheid Onderzoeken (MTO). Zo streven we naar duurzame inzetbaarheid en vitaliteit van personeel.

Alle inspanningen ten spijt, moeten we concluderen dat er zorgen zijn over de tevredenheid, vitaliteit en inzetbaarheid van medewerkers op de afdeling bedrijfsvoering. Hier is sprake van relatief veel inhuur, een hoog verloop en hoog ziekteverzuim. In oktober 2024 bereikte het ziekteverzuim op de

afdeling bedrijfsvoering een piek van ruim 23%. De afdeling heeft baat bij duidelijkheid, stabiliteit en leiderschap. Dit krijgt begin 2025 vorm onder aanvoering van een nieuw hoofd bedrijfsvoering.

Thema huisvesting

De FUMO is gehuisvest in een kantoorpand van de gemeente Leeuwarden: het voormalige gemeentehuis van Boarnsterhim. Bij de oprichting van de FUMO hebben we afspraken met elkaar gemaakt over het gebruik, de investeringen en het onderhoud. In 2021 is het gebouw ingrijpend verbouwd en feestelijk heropend. Het oogt nu als een moderne werk- en ontmoetingsplek waar onze medewerkers hun taken op het gebied van vergunningverlening, specialistisch advies, toezicht en handhaving goed kunnen uitvoeren. Het gebouw is verduurzaamd met innovatieve oplossingen zoals aquathermie voor verkoeling en verwarming en binnenin het gebouw is gebruik gemaakt van duurzame, recyclebare, hergebruikte en opgeknapte materialen en artikelen. Er zijn nog plannen voor het elektrificeren en energieneutraal maken van het gebouw met zonnepanelen, verduurzaming van de gevelbekleding en door vervanging van kozijnen en raampartijen.

Toch kunnen we helaas niet ontkennen dat de huidige huisvesting nog niet optimaal is. Zo functioneert het klimaatbeheersingssysteem niet naar behoren, zijn er niet genoeg parkeerplaatsen en is de akoestiek in het pand onvoldoende. Hier komt bij dat er de komende jaren volop wordt gebouwd aan een nieuwe woonwijk op het braakliggende terrein direct naast ons pand. Wij maken ons hierdoor zorgen over de geluidsoverlast, verkeersveiligheid, bereikbaarheid en parkeercapaciteit. Het is belangrijk dat we hier de komende tijd goed over nadenken en tot een programma van eisen en een afwegingsdocument komen voor de toekomstige huisvesting.

Ons wagenpark bestaat grotendeels uit elektrische voertuigen. Daarnaast hebben we een aantal moderne brandstofvoertuigen in gebruik. We zijn nog niet volledig over op elektrisch omdat deze brandstofvoertuigen ten tijde van de aanbesteding en levering nog niet elektrisch beschikbaar waren. Bij de eerstvolgende aanbesteding gaan we ook voor dit type voertuigen zoveel mogelijk over op de elektrische variant. Zo geven we invulling aan een energieneutrale organisatie. In juni 2024 zijn er twee extra laadpalen (vier laadplekken) gerealiseerd. Deze kunnen tegen betaling worden gebruikt door derden, relaties en medewerkers.

Thema digitalisering

In het voorjaar 2024 keurde het algemeen bestuur de investering in onze hybride vergaderfaciliteiten goed. Eind augustus zijn alle schermen met bijbehorende apparatuur geïnstalleerd. Dankzij deze voorzieningen kunnen we vanuit alle vergaderruimten digitaal en/of hybride vergaderen met scherp beeld en goed geluid.

De informatievoorziening met onze deelnemers via de portal en in de keten via het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) is in overeenstemming met de Omgevingswet, waarbij de samenwerking binnen de GR volgens de afspraken en vereisten is ingericht.

De digitale vaardigheid van de organisatie is geheel 2024 via een ‘awareness programma’ gemonitord en verbeterd. De focus lag op informatiebeveiliging en privacybescherming.

In 2024 is de compliancy (naleving) van de BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid), de Archiefwet, de Wet open overheid (Woo), de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) en de Wpg (Wet Politiegegevens) verder verbeterd. De archivaris, chief information security officer (CISO) en de functionaris gegevensbescherming (FG) werkten geheel 2024 verder aan de stappen om de compliancy te verhogen.

De vorige dienstverleningsovereenkomst (DVO) met de provincie Fryslân kende een looptijd van zes jaar, tot eind 2024. Afgelopen jaar werkten we aan een nieuwe DVO die in concept klaar is. De financiële- en inhoudelijke afspraken zijn voor 90% afgerond. De DVO Financiën en de DVO ICT zijn voortaan separate documenten en met ieder een eigen looptijd die korter is dan voorheen. Als voorbeeld: in tegenstelling tot de huidige DVO, heeft de nieuwe DVO ICT een looptijd van één jaar. Omdat onze manier van werken regelmatig verandert door nieuwe technieken en systemen, hebben we belang bij dynamische afspraken.

De laatste fase van de datamigratie van het inrichtingenbestand is gaande. Alle te migreren data is in LEEF geïmporteerd. We zijn tegelijkertijd bezig met de beoordeling en controle van die gegevens. Per 2025 begint een programma voor de structurele verbetering van datakwaliteit, vooral met het oog op datagedreven werken.

Stand van zaken I-visie
Op 11 april 2024 stelde het algemeen bestuur de Informatievisie 2024-2028 vast. Op 11 juli 2024 stemde het algemeen bestuur in met de bestemming van het voordelige rekeningresultaat voor de kosten van een projectleider voor de implementatie van de I-visie. De vijf ontwikkelsporen van de informatievisie vloeien enerzijds voort uit de doelstellingen van de Omgevingswet en het IBP-VTH. Anderzijds zijn er ontwikkelsporen die voortvloeien uit ontwikkelingen binnen de GR van de FUMO zelf. Zoals beschreven in de informatievisie, kennen deze ontwikkelsporen vaak onderlinge verbindingen en raken zij aan lopende projecten. Zoals het Project Datamigratie, de daaraan gekoppelde acties voor verbetering van datakwaliteit en het organiseren van trainingen voor gebruik van het zaaksysteem. De projecten uit de I-visie zijn randvoorwaardelijk voor een robuuste organisatie - zoals beoogd met IBP-VTH pijler 1, 3 en 4.

In 2024 hebben we veel stappen gezet om invulling te geven aan de Toekomstgerichte I&A-organisatie (ontwikkelspoor 5). Denk aan nieuwe afspraken voor de outsourcing van de kantoorautomatisering, het uitfaseren van de servers die we met de provincie Fryslân delen, de herinrichting van het team ICT en het professionaliseren van de werkwijzen binnen ICT, waaronder het uitgebreider gebruik van TOPdesk als systeem voor de afhandeling van support verzoeken.

5.2 Baten en lasten programma Bedrijfsvoering

Programma Bedrijfsvoering	Begroting voor wijziging 2024	Begroting na wijziging 2024	Rekening 2024
Lasten			
Personeelslasten	5.875.983	6.137.145	5.937.930
Kapitaallasten	84.500	84.500	174.420
Vaar- en voertuigen	171.204	195.173	223.233
Huisvesting	695.160	695.160	722.113
Administratie	55.943	55.943	66.321
ICT	438.242	499.596	775.357
Implementatiekosten	-	-	-
Project Omgevingsweg overheveling taken	-	-	-
Implementatie Omgevingswet	75.000	75.000	55.010
Overige kosten	507.642	507.642	513.889
Incidenteel	-	-	-
	7.903.674	**8.250.159**	**8.468.273**
Baten			
Deelnemersbijdragen Basistaken	11.193.638	14.068.284	12.912.896
Deelnemersbijdragen Plustaken	5.264.669	4.411.172	4.343.939
Deelnemersbijdragen Transitiebegroting	-	-	46.797
Deelnemersbijdragen Collectieve taken	1.996.056	2.177.487	2.635.917
Deelnemersbijdragen Implementatie Omgevingswet	75.000	75.000	74.999
Deelnemersbijdrage project Omgevingsweg overheveling taken	-	-	-
Saldo Implementatiekosten	-	-	-
Overige baten	-	-	58.706
Toegerekende deelnemersbijdrage aan Progr. T&H	- 5.587.385	- 6.201.383	- 6.874.892
Toegerekende deelnemersbijdrage aan Progr. VSPA	- 5.493.229	- 6.735.327	- 5.259.321
Specifieke uitkering THE	554.925	554.925	514.761
Vrijval voorziening Premie reparatie3e jaar WW			36.199
	8.003.674	**8.350.158**	**8.490.001**
Resultaat progr. Bedrijfsvoering voor vermogensmutaties	100.000	99.999	21.727
- Onttrekkingen aan reserves	-	-	77.471
- Toevoegingen aan reserves	-	-	-
	-	**-**	**77.471**
Resultaat progr. Bedrijfsvoering na vermogensmutaties	**100.000**	**99.999**	**99.198**

Zie hoofdstuk 7 voor een toelichting op het resultaat.

5.3 Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Overzicht Algemene dekkingsmiddelen	Begroting voor wijziging 2024	Begroting na wijziging 2024	Rekening 2024
Onvoorzien	100.000	100.000	249.746
Financiële baten	-	-	232.258
Financiële lasten	-	-	43.401
	- 100.000	**- 100.000**	**- 60.890**

Zie hoofdstuk 7 voor een toelichting op het resultaat.

6 Paragrafen

6.1 Bedrijfsvoering

Zie paragraaf 5.1 voor een toelichting op het programma bedrijfsvoering. In deze paragraaf gaan we nader in op de rechtmatigheidsverantwoording.

De rechtmatigheidsverantwoording heeft betrekking op drie criteria:
1. Begrotingscriterium
2. Voorwaardencriterium
3. Het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium

1. Begrotingscriterium

Volgens de kadernota rechtmatigheid is de definitie van begrotingsrechtmatigheid:

Van begrotingsonrechtmatigheid is sprake als het dagelijks bestuur bij de realisatie van doelen en het realiseren van activiteiten de door het algemeen bestuur vastgestelde budgetten voor lasten of investeringsbudgetten overschrijdt (1), toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves die niet door het algemeen bestuur zijn vastgesteld (2) en als bij onderschrijdingen van lasten of investeringsbudgetten en/of lagere of hogere baten dan begroot de begroting niet tijdig met begrotingswijzigingen is aangepast (3).

In beginsel zijn alle afwijkingen van de begroting onrechtmatig. Er zijn hierover in de financiële verordening afspraken gemaakt voor welke afwijkingen het algemeen bestuur vindt dat deze acceptabel zijn. In de financiële verordening is hierover in artikel 10 lid 4 en 5 het volgende bepaald:

Artikel 10 lid 4:
Uitgangspunt is dat iedere afwijking van de begroting als onrechtmatig wordt beschouwd. Afwijkingen worden als acceptabel aangemerkt in de volgende situaties:

a. Er is sprake van een overschrijding waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren.
b. Er is sprake van een overschrijding op een open-einde regeling.
c. De overschrijding is geautoriseerd door middel van de vaststelling van een tussentijdse rapportage.

Artikel 10 lid 5:
Begrotingsonrechtmatigheden die passen binnen het bestaande beleid, worden opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording (voor zover de verantwoordingsgrens voor afzonderlijke fouten of onduidelijkheden is overschreden), maar worden niet nader toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering.

In onderstaand overzicht zijn de verschillen tussen de begroting en realisatie voor zowel de lasten als de baten weergegeven:

	Begroting Lasten	Realisatie Lasten	Verschil	Begroting Baten	Realisatie Baten	Verschil
Programma VSPA	7.151.090	6.463.839	687.251	7.151.090	5.900.659	-1.250.431
Programma T&H	6.617.147	7.351.181	-734.034	6.617.147	7.514.258	897.111
Programma bedrijfsvoering	8.250.159	8.468.273	-218.114	8.350.158	8.567.472	217.314
Programma algemene dekkingsmiddelen	100.000	293.147	-193.147		232.258	232.258
	22.118.396	22.576.440	-458.044	22.118.395	22.214.647	96.252
	Begroot	Realisatie	Verschil			
Investeringen	0	137.430	-137.430			

Bij de programma's VSPA en T&H blijkt uit de tabel dat bij VSPA de lasten niet zijn overschreden, maar bij T&H wel. Bij de baten is het precies omgekeerd, bij VSPA is sprake van (aanzienlijk) lagere baten terwijl er bij T&H juist sprake is van meer baten dan was begroot. Onze conclusie is dat bij de programma's VSPA en T&H sprake is van een verkeerde inschatting van de formatie en de daarbij behorende declarabele uren. Dit wordt nog eens versterkt doordat bij VSPA de productiviteit behoorlijk lager was dan de norm en er bovendien iets meer werd ingehuurd (flexibele schil 20,8% t.o.v. de norm van 20%). De productiviteit bij T&H was ook lager dan de norm maar het verschil is kleiner dan bij VSPA. Bovendien was de flexibele schil bij T&H aanzienlijk lager dan de norm van 20%.

Bij het programma bedrijfsvoering is ook sprake van overschrijding van de begrote lasten met een bedrag van € 218.114. Hierdoor is er formeel sprake van een begrotingsonrechtmatigheid. Deze overschrijding wordt vooral veroorzaakt doordat de kosten voor ICT aanzienlijk hoger uitvielen. De overschrijding van de lasten wordt wel nagenoeg volledig gecompenseerd met hogere baten zodat per saldo er sprake is van een geringe overschrijding (< € 1.000). Een deel van hogere ICT-kosten worden veroorzaakt door kosten voor de implementatie van de I-visie (ruim € 77.000). Hiervoor heeft het algemeen bestuur in april een besluit genomen om deze kosten te dekken uit de algemene reserve. Aan de batenkant ontstaat daardoor voor hetzelfde bedrag een verschil met de begroting.

Onder het programma algemene dekkingsmiddelen was alleen de post onvoorzien van € 100.000 begroot. Deze post is in 2024 overschreden met € 149.746. Daarnaast waren er rentelasten (€ 43.401) van de opgenomen lening bij de Nederlandse Waterschaps bank en rentebaten (€ 232.258) over het saldo bij het ministerie van financiën (Schatkistbankieren). Per saldo was bij programma algemene dekkingsmiddelen sprake van een positief saldo van € 39.111. Deze rentelasten en -baten waren niet begroot omdat tijdens het opstellen van de begroting er nog sprake was van negatieve rente. In de bestuursrapportage is het bestuur geïnformeerd over de overschrijding van de post onvoorzien.

In 2024 zijn investeringen gedaan voor in totaal een bedrag van € 137.430. Deze investeringen hebben betrekking op de investering in laptops en telefoons voor een bedrag van € 72.495 en was niet begroot in 2024 zodat hierdoor formeel sprake is van een begrotingsonrechtmatigheid. De kapitaallasten van de investering in de laptops en telefoons waren wel begroot in de post dienstverleningsovereenkomst provincie Fryslân. Deze post viel o.a. daardoor lager uit dan was begroot. Daarnaast is er een bedrag van € 64.934 geïnvesteerd in vergaderapparatuur in de vergaderruimtes in het kantoor van de FUMO. Deze investering was begroot voor 2025 maar is vanwege de urgentie naar voren gehaald. Het algemeen bestuur heeft hierover in de vergadering van 11 april 2024 een afzonderlijk besluit genomen.

Resumerend is er sprake van een begrotingsonrechtmatigheid in verband met overschrijding van de lasten van in totaal € 1.217.790. Dit betreft de volgende volgende programma's:

Programma	Begrotingsonrechtmatigheid
Bedrijfsvoering	218.114
Toezicht en handhaving	734.034
Algemene dekkingsmiddelen	193.147
Investeringen	72.495
Totaal	1.217.790

Voorwaarden criterium

Bij het voorwaardencriterium wordt vooral gekeken of de financiële beheershandelingen binnen de gemeenschappelijke regeling voldoen aan de voorwaarden zoals die gesteld zijn in de wet- en regelgeving; ook wel bekend als het normenkader. In dit normenkader staat de interne en externe regelgeving waaraan getoetst wordt. In het interne controleplan is de interne controle hierop beschreven. Dit gaat vooral om de controle op inkopen en salarissen (incl. declaraties) en de controle op aanbestedingen. Bij de controle op aanbestedingen is onderscheid gemaakt in controle van inhuur van personeel en de overige inkopen, inclusief langlopende contracten Er is bij de controle alleen gekeken in hoeverre is voldaan aan de verplichting om EU-aanbestedingen te doen, anders dan is vastgelegd in het 'Inkoop- en aanbestedingsbeleid' in het normenkader. Er is dus niet gecontroleerd of er volgens het inkoop- en aanbestedingsbeleid een meervoudige aanbesteding had moeten plaatsvinden terwijl er een enkelvoudige aanbesteding heeft plaatsgevonden.

De overeenkomst met Stadsbeheer voor het gebruik van het zaaksysteem LEEF is verlopen op 31 december 2021. Daarna is de overeenkomst stilzwijgend steeds met een jaar verlengd. We hebben een externe jurist gevraagd om na te gaan in hoeverre de jaarlijkse verlenging rechtmatig is. Volgens het advies hangt het ervan af of er bij de oorspronkelijke aanbesteding al rekening is gehouden met een verlengingsmogelijkheid bij het inschatten van de kosten. Dit is niet helemaal duidelijk. Uit het prijzenblad in het aanbestedingsdocument blijkt dat de kosten voor 4 jaar moesten worden aangegeven. In het aanbestedingsdocument staat een modelovereenkomst (Arbit overeenkomst) waarin een optie tot jaarlijkse verlenging is opgenomen. Alle aanbieders hadden daar dus rekening mee kunnen houden. Wij kwalificeerden dit in 2023 daarom als een onduidelijkheid. Omdat deze onduidelijk in 2024 niet is opgelost, telt deze onduidelijkheid in 2024 als fout van het voorwaardencriterium. De jaarlijkse verlenging heeft een contractwaarde van € 240.000. Over 48 maanden gaat het dan om een bedrag van € 960.000. Er zijn een aantal redenen waarom dit nog niet is gebeurd. Vooral de invoering van de Omgevingswet en de implementatie van deze wet zorgde voor veel voorbereidingstijd. Door overdracht van taken komen er veel nieuwe bedrijven bij (ruim 6.000) die

ook in ons zaaksysteem geregistreerd moeten worden. Midden in de transitie een aanbesteding doen is daarom niet verstandig.

2. **Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium**

Dit criterium betekent dat de organisatie maatregelen treft om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen. De FUMO heeft geen specifiek beleid voor misbruik en oneigenlijk gebruik. De reden hiervoor is dat de FUMO geen regelingen kent waar derden aanspraak op kunnen maken. De FUMO is een uitvoeringsorganisatie die taken uitvoert voor de deelnemers en kent geen externe klanten. Het risico op misbruik en oneigenlijk gebruik is daarom als laag te classificeren. Wel heeft de FUMO een integriteitsbeleid voor de medewerkers. Iedere medewerker heeft de eed en belofte afgelegd waarin wordt gevraagd om zich als een goed ambtenaar integer en professioneel op te stellen. Hieronder valt ook het verantwoord omgaan met voorzieningen en regelingen van de FUMO, het goed scheiden van privé-activiteiten en werk als FUMO-medewerker, en het vermijden van vriendjespolitiek tegenover familieleden, vrienden en ex-collega's. Er zijn geen speciale maatregelen getroffen om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen vanwege een laag risicoprofiel. Toch hebben we gedurende het jaar geen gevallen van misbruik en oneigenlijk gebruik of fraudegevallen geconstateerd.

6.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In deze paragraaf beschrijven we in hoeverre onze weerstandscapaciteit voldoende is om eventuele risico's op te vangen.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit middelen en mogelijkheden waarmee we onverwachte en belangrijke kosten opvangen. Hiervoor kunnen we de algemene reserve en de post 'onvoorzien' gebruiken. Als blijkt dat deze capaciteit niet genoeg is om de geschatte risico's te dekken, dan zijn we aangewezen op een extra bijdrage van de deelnemers.

Bepalingen in de Gemeenschappelijke regeling FUMO

In artikel 29 van de GR FUMO staan regels over het opbouwen van ons weerstandsvermogen. Een batig saldo van een bepaald jaar voegen we toe aan het weerstandsvermogen dat maximaal 10% van de jaaromzet bedraagt. Als het batig saldo van een bepaald jaar leidt tot een weerstandsvermogen van meer dan 10% van de jaaromzet, dan keren we het overschot uit aan de deelnemers in verhouding tot hun bijdragen. Een nadelig saldo in een bepaald jaar brengen we de deelnemers naar rato van hun bijdragen ten laste, als we het niet volledig of slechts gedeeltelijk ten laste van het weerstandsvermogen kunnen brengen.

Nota weerstandsvermogen

Begin 2018 steden we een nota Weerstandsvermogen en Risicomanagement op met daarin een geactualiseerde risico-inventarisatie en de uitgangspunten voor het bepalen van de noodzakelijke omvang van het weerstandsvermogen. In het AB FUMO van 29 maart 2018 is de nota vastgesteld. Begin 2025 voerde we een risico-inventarisatie uit. In onderstaande tabel is deze per hoofdonderwerp opgenomen. In bijlage I vindt u een uitgebreide risicoanalyse. Hieruit blijkt dat de FUMO een weerstandsvermogen nodig heeft van € 802.500. Eind 2024 wordt hieraan voldaan.

Nr.	Onderwerp	Bedrag	Kans (Hoog, Middel, Laag)	Impact
1	Hogere inflatie dan begroot	€ 300.000	M	€ 150.000
2	Lagere renteopbrengst door daling rente	€ 75.000	M	€ 37.500
3	Lagere productivitet dan begroot	€ 450.000	M	€ 225.000
4	Kosten aanpassingen ICT-landschap	€ 300.000	H	€ 240.000
5	Omgevingswet - manier van werken	€ 300.000	M	€ 150.000
Totaal		**€ 1.425.000**		**€ 802.500**

Kengetallen

In het BBV staat dat er in de jaarstukken enkele kengetallen moeten worden opgenomen. De kengetallen staan in onderstaande tabel.

	2024
Netto schuld quote	0%
Netto schuld quote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	0%
Solvabiliteitsratio	15%
Structurele exploitatieruimte	0%

Deze kengetallen geven enig inzicht in de financiële positie en de financiële weerbaar- en wendbaarheid van de organisatie. De netto schuldquote geeft een beeld van het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Bij de ‘netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen’ worden ook de verstrekte leningen meegenomen. Een schuldquote van 0% geeft in feite aan dat er per saldo geen sprake is van een schuld. Over 2024 is dit bij de FUMO het geval.

De solvabiliteitsratio wordt berekend als het percentage van het totale eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen van de GR. Dit geeft inzicht in de mate waarin de GR in staat is om aan haar financiële verplichtingen te voldoen. De solvabiliteit van de FUMO is nog steeds goed op orde.

Met het kengetal ‘structurele exploitatieruimte’ laten we zien of onze structurele baten groter zijn dan de structurele lasten. Dit drukken we in het kengetal uit als percentage van de totale baten. Dit kengetal zegt in feite iets over het structurele jaarrekeningsaldo, dat wil zeggen zonder alle incidentele baten en lasten. De wijze waarop de FUMO wordt gefinancierd (GR), maakt dat de structurele baten en lasten per definitie met elkaar in evenwicht zijn. We merken de structurele exploitatieruimte daarom aan als 0%.

6.3 Financiering

De FUMO is als gemeenschappelijke regeling op basis van de Wet financiering decentrale overheden (FIDO) verplicht om in de begroting en de jaarrekening een paragraaf financiering op te nemen. Daarin worden ontwikkelingen opgenomen over de kasgeldlimiet, de rente-risiconorm, de verwachte af- of toename van geldleningen of uitzettingen en het beleid ten aanzien van treasury.

De FUMO wordt gefinancierd door deelnemersbijdragen. Zij betalen hun bijdrage per kwartaal vooruit. Voor eventuele investeringen kunnen we daarnaast leningen aantrekken. Eind 2023 is de bestaande lening van de FUMO voortgezet, waarbij de hoofdsom is verlaagd van € 3.000.000 naar € 1.000.000.

De lening is een zogenaamde roll-over lening met een looptijd van 3 jaar. Van het bedrag van € 1,0 miljoen is gedurende deze looptijd een bedrag van € 200.000 niet aflosbaar.

De kasgeldlimiet is het bedrag dat de FUMO kortlopend mag financieren voor het doen van investeringen. Volgens de Uitvoeringsregeling van de Wet FIDO is dit een percentage van 8,2% van de begroting. Dit komt overeen met ongeveer € 1,6 miljoen. Deze ruimte is tot nog toe niet gebruikt.

In de financiële verordening is aangegeven op welke manier wordt omgegaan met het aantrekken en uitzetten van geldmiddelen. Zo gaan we alleen geldleningen aan voor de taken van de FUMO en voor zover er geen andere financieringsbronnen (zoals reserves) aanwezig zijn.

Het drempelbedrag voor het schatkistbankieren is het totaal aan middelen dat een decentrale overheid maximaal buiten de schatkist mag aanhouden. Dit bedraagt 2% van het begrotingstotaal, met een minimum van € 1.000.000. Dit drempelbedrag is vastgelegd in artikel 7 lid 2 van de Regeling schatkistbankieren decentrale overheden.

In 2024 is voor € 43.401,36 aan rentelast verantwoord over de hiervoor genoemde lening. Daarnaast is voor € 232.257,87 aan renteopbrengst verantwoord, die voortkomt uit het saldo op het schatkistbankieren.

De FUMO rekent geen rente toe aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden.

7 Jaarrekening 2024

7.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening 2024 is opgesteld op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de financiële verordening en hieraan gerelateerde nota's over de financiële spelregels.

Algemene grondslagen

Wij waarderen onze activa (bezittingen) en passiva (schulden) tegen de oorspronkelijke kosten waarvoor we ze hebben verkregen en niet tegen de actuele marktwaarde. Dit zijn de nominale waarden. We hebben de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden, tenzij dit op de balans anders staat aangegeven. De baten en lasten wijzen we toe aan het jaar waarin ze plaatsvinden. Baten en winsten nemen we alleen op als ze op de balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die vóór het einde van het begrotingsjaar zijn ontstaan, nemen we mee als zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn. Personeelslasten wijzen we meestal toe aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben en in sommige gevallen aan de periode waarin ze worden uitbetaald. Dit doen we vanwege het verbod op het opnemen van voorzieningen of schulden voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten en gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume.

Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening toe te passen, moet de leiding[2] van onze organisatie eerst een oordeel vellen over belangrijke financieel gerelateerde zaken. Op basis hiervan schatten we bedragen die we gebruiken in de jaarrekening. Omdat het om schattingen gaat, kan de werkelijke uitkomst afwijken.

Bij het opstellen van de jaarrekening gaan we ervan uit dat wij onze activiteiten als FUMO voortzetten (continuïteitsveronderstelling). We richten de jaarrekening volgens het BBV in. Dit is inclusief de wijzigingen die sinds 2018 voor gemeenschappelijke regelingen gelden (bijvoorbeeld de presentatie overhead). Er zijn in de grondslagen verder geen wijzigingen ten opzichte van voorgaande jaren.

De rechtmatigheidsverantwoording die in de jaarrekening is opgenomen, is opgesteld op basis van de kaders zoals die zijn besloten in de financiële verordening en op basis van de kadernota rechtmatigheid. Dit betekent dat:

- De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties, alsmede de baten en lasten inzake de specifieke uitkeringen op grond van art. 17 Financiële-verhoudingswet;
- De financiële rechtmatigheid waaronder het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium omvat:
    - Voor het voorwaardencriterium bestaat de norm uit het normenkader zoals op 19 december 2024 door het algemeen bestuur van de FUMO is vastgesteld;
    - Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig zijn, waarbij voor een aantal scenario's in de financiële verordening is beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn. Voor over- en onderscheidingen van baten, onderschrijdingen van lasten en onderschrijdingen van investeringskredieten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tijdig aan het algemeen bestuur zijn gemeld.

[2] Het dagelijks bestuur van de FUMO

- De FUMO kent geen specifiek beleid ten aanzien van het M&O criterium. Omdat de FUMO een uitvoeringsorganisatie is, is er een beperkt risico op misbruik en oneigenlijk gebruik. Wel kent de FUMO een integriteitsbeleid waarmee een preventieve werking ontstaat om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid, zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.

- De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de kadernota rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV alsmede onze eigen financiële verordening. Dit betekent dat:
  - Een verantwoordingsgrens van 3% (zijnde € 677.293) is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen;
  - Een rapporteringstolerantie van € 100.000 is gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen

Balans

Op de balans zijn alleen de posten opgenomen die bij de FUMO aanwezig zijn. Bij het opstellen van de jaarrekening 2024 gingen we uit van het vastgestelde financiële beleid zoals opgenomen in de Financiële verordening.

Activa

Vaste Activa

Artikel 59 BBV beschrijft het onderscheid tussen investeringen met uitsluitend maatschappelijk nut in de openbare ruimte en investeringen met een (beperkt) economisch nut. Investeringen met nut zijn investeringen die op enige wijze kunnen leiden tot - of bijdragen aan - het verwerven van inkomsten. De vraag of we de investering geheel kunnen terugverdienen, is niet relevant voor de classificatie. De afschrijvingen worden volgens de door het AB FUMO vastgestelde afschrijvingstermijnen berekend en een afschrijving begint te lopen vanaf 1 januari van het jaar na oplevering van de investering. Er worden geen rentelasten toegerekend.

Materiële vaste activa met economisch nut

Materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijging- of vervaardigingprijs.
De afschrijvingstermijnen die we hanteren, zijn:

- Technische installaties in bedrijfsgebouwen: 15 jaar
- Veiligheidsvoorzieningen bedrijfsgebouwen; kantoormeubilair: 10 jaar
- Software; automatiseringsapparatuur; telefooninstallaties: 3 tot 5 jaar
- Verbouwingen, termijn afhankelijk van looptijd huurcontract, Inclusief optietermijn verlenging: 1 tot 10 jaar
- Voertuigen: 8 jaar
- Meetapparatuur: 5 jaar

Investeringen met een verkrijgingsprijs van minder dan € 10.000 activeren we niet.

Duurzame waardeverminderingen van vaste activa nemen we onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking.

Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut
De FUMO kent geen investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut.

Financiële vaste activa
Financiële vaste activa bestaan uit vorderingen op medewerkers en zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa nemen we onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid op de boekwaarde in mindering gebracht.

Vlottende activa
Vlottende activa bestaan uit de voorraden, de uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar (voor zover aanwezig), de liquide middelen en de overlopende activa. Voorraden zijn (voor zover aanwezig) gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Vorderingen, overlopende activa en liquide middelen waarderen we tegen nominale waarde. Voor eventuele oninbaarheid vormen we een voorziening.

Passiva
Passiva worden ingedeeld in vaste en vlottende passiva.

Vaste passiva
Onder vaste passiva verstaan we het eigen vermogen, de voorzieningen en de vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer (voor zover aanwezig). Het eigen vermogen bestaat uit reserves (voor zover aanwezig) en het resultaat na bestemming volgend uit de programmarekening. Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves verantwoorden we volgens de besluiten van het AB FUMO. Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves (voor zover aanwezig) verantwoorden we in de programmarekening. Voorzieningen waarderen we op het nominale bedrag van de betrokken verplichting, of in voorkomende gevallen het voorzienbare verlies. Voorzieningen worden gevormd vanwege:

a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, maar die wel redelijk in te schatten zijn;
b. op de balansdatum bestaande risico’s ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijk in te schatten is;
c. kosten die we gedeeltelijk in het begrotingsjaar en een volgend begrotingsjaar maken, of kosten die we in een voorafgaand begrotingsjaar maakten waarbij de voorziening zorgt voor een gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren;
d. van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden.

Vlottende passiva
Onder vlottende passiva vallen voorschotbedragen van overheden en netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar. De kortlopende schulden en de overlopende passiva waarderen we tegen de nominale waarde.

Waarborgen en garantstellingen
De FUMO kent geen waarborgen en garantstellingen.

7.2 Balans per 31 december 2024

ACTIVA		31-12-2024		31-12-2023
Vaste activa				
Materiële vaste activa		851.822		888.812
- investeringen met een economisch nut	851.822		888.812	
Financiële vaste activa		17.920		15.139
- openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden	-		-	
- Overige langlopende leningen	17.920		15.139	
Totaal vaste activa		**869.742**		**903.951**
Vlottende activa				
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		4.608.975		5.051.131
- Vorderingen op openbare lichamen	1.107.944		698.255	
- Overige vorderingen	4.923		3.239	
- Rekening courant verhouding met het Rijk	3.496.108		4.349.636	
Liquide middelen		30.099		6.798
- Kassaldi	-		6	
- Banksaldi	30.099		6.791	
Overlopende activa.		114.414		643.515
- overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	114.414		643.515	
Totaal vlottende activa		**4.753.488**		**5.701.444**
Totaal Activa		**5.623.230**		**6.605.395**

PASSIVA		31-12-2024		31-12-2023
Eigen vermogen		839.506		1.278.771
- Algemene reserve	1.129.304		1.206.775	
- Bestemmingsreserves	71.996		-	
- Gerealiseerde resultaat	- 361.794		71.996	
Voorzieningen		56.184		36.199
- Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden	56.184		36.199	
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer		200.000		200.000
- openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden	200.000		200.000	
Totaal vaste passiva		**1.095.690**		**1.514.970**
Vlottende passiva				
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		4.070.542		4.606.451
- Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden	800.000		800.000	
- Overige schulden	3.270.542		3.806.451	
Overlopende passiva		456.998		483.975
- Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	10.517		-	
- De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren;	446.481		483.975	
- Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen.	-		-	
Totaal vlottende passiva		**4.527.540**		**5.090.425**
Totaal Passiva		**5.623.230**		**6.605.395**

7.3 Toelichting op de balans

7.3.1 Activa

Vaste activa

Tot onze vaste activa behoren de materiële, immateriële en de financiële vaste activa. Immateriële vaste activa (bijvoorbeeld geactiveerde kosten van geldleningen) horen ook bij vaste activa, maar komen bij de FUMO niet voor. Daarom presenteren we alleen de financiële vaste activa en materiële vaste activa.

Materiële vaste activa

De FUMO investeerde in 2024 in hardware (laptops en telefoons) en in vergaderapparatuur.
Er was in 2024 geen sprake van bijdragen van derden of duurzame waardeverminderingen.

De specificaties per balansdatum en het verloop van de boekwaarden van de materiële vaste activa staan in het volgende overzicht.

	Boekwaarde 31-12-2023	Investe-ringen	Desinvesteringen	Afschrij-vingen	Boekwaarde 31-12-2024
Bedrijfsgebouwen	450.880	0	0	58.027	392.853
Vervoermiddelen	12.397	0	0	2.479	9.917
Machines, apparaten en installaties	425.536	137.430	0	113.914	449.051
Totaal	888.812	137.430	0	174.420	851.822

Financiële vaste activa

In 2019 zijn we gestart met een fietsplan voor onze werknemers. Zij kunnen op rekening van de FUMO een fiets kopen en deze gedurende drie jaar afbetalen via een inhouding op het salaris.

	Boekwaarde 31-12-2023	Investe-ringen	Desinvesteringen	Afschrij-vingen/af-lossingen	Boekwaarde 31-12-2024
Overige langlopende leningen	15.139	7.239	0	4.458	17.920
Totaal	15.139	7.239	0	4.458	17.920

Vlottende activa

Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar

De post ‘vorderingen op openbare lichamen’ bestaat voornamelijk uit vorderingen op deelnemers aan de gemeenschappelijke regeling.

De post ‘ministerie van Financiën’ verwijst naar het saldo van de rekening van het schatkistbankieren bij het ministerie van Financiën.

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder, specificeren we als volgt:

	Boekwaarde		Balanswaarde	Balanswaarde
	31-12-2024	Voorziening oninbaarheid	31-12-2024	31-12-2023
Vorderingen op openbare lichamen	1.107.944	0	1.107.944	698.255
Overige vorderingen	4.923	0	4.923	3.239
FUMO Bank: Ministerie van Financien 21444	3.496.108	0	3.496.108	4.349.636
Totaal	4.608.975	0	4.608.975	5.051.131

Vorderingen op openbare lichamen

	Balanswaarde
	31-12-2024
Vorderingen op overige openbare lichamen	1.107.944
Voorziening oninbaarheid	0
Totaal	1.107.944

De vorderingen op openbare lichamen zijn gestegen ten opzichte van het voorgaande jaar. De vorderingen op openbare lichamen bestaan uit afrekeningen die aan de deelnemers zijn verstuurd over de nacalculatie van de werkelijke bestede uren ten opzichte van de begrote uren en uit facturen voor incidentele opdrachten.

Schatkistbankieren

	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden	81.883	73.665	11.635	9.399
Ruimte onder het drempel bedrag	918.117	926.335	988.365	990.601

In principe moeten alle overtollige middelen in de schatkist worden aangehouden, tenzij deze middelen onder het drempelbedrag gerekend kunnen worden. Voor de FUMO geldt een drempelbedrag van € 1.000.000. Uit bovenstaande tabel blijkt de drempelbedragen niet worden overschreden.

De balanspost Liquide middelen kent drie componenten:
1. Kassaldi: Dit is het saldo contant geld voor het doen van kleine uitgaven.
2. Rabobanknummer 1: Dit is de gewone lopende rekening van de FUMO.
3. Rabobanknummer 2: Dit is de bankrekening voor het opnemen en storten van contant geld en voor het doen van internetaankopen. Deze rekening wordt gevoed door kantine-opbrengsten en, indien nodig, aanvullingen vanaf de gewone lopende rekening.
4. Rabobanknummer 3: Dit is de bankrekening van de activiteitencommissie.

Het saldo van de liquide middelen is als volgt opgebouwd:

	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2023
Kassaldi	0	6
Rabobank 1	11.030	6.053
Rabobank 2	657	739
Rabobank 3	18.411	0
Totaal	30.099	6.798

Overlopende activa
Onder de overlopende activa nemen we de nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen op. Van beide posten volgt hieronder een korte toelichting voor de belangrijkste bestanddelen.

Nog te ontvangen bedragen:
- In januari 2025 is rente ontvangen over het 4e kwartaal 2024 mbt Schatkistbankieren: € 45.798

Vooruitbetaalde bedragen:
Deze post bestaat uit een aantal facturen die in eerste instantie in 2024 betaald zijn, maar die betrekking hebben op 2025. De grootste hiervan zijn:

- Factuur MY-LEX B.V.: € 6.250
- Factuur Digitale checklisten: € 14.400
- Factuur ValidSign: € 6.853
- Factuur TOPdesk: € 18.800
- Factuur Embrace the Human Cloud B.V.: € 9.079

Dit geeft voor de overlopende activa het volgende totaalbeeld:

	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2023
Overige nog te ontvangen bedragen	45.798	569.480
Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	68.616	74.036
Totaal	114.414	643.515

7.3.2 Passiva

Vaste passiva

Eigen vermogen
Voor het positieve resultaat van boekjaar 2023, dat € 71.996 bedroeg, is in 2024 na goedkeuring door het AB FUMO een bestemmingsreserve gevormd voor de kosten van de inhuur van een projectleider voor de implementatie van de I-visie. Deze bestemmingsreserve is in 2024 nog niet aangesproken. We hebben ervoor gekozen om eerst de het team I&A robuust in te richten met onder meer een teamleider en pas daarna een vervolg te geven aan de uitvoering van de I-visie.

Over 2024 is een negatief resultaat gerealiseerd van -/- € 361.794 . Dit is opgevoerd als alsnog te bestemmen resultaat.

	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2023
Algemene reserve	1.129.304	1.206.775
Bestemmingsreserves	71.996	0
Nog te bestemmen resultaat	-361.794	71.996
Totaal	839.506	1.278.771

Het verloop in 2024 geven we in onderstaand overzicht per reserve weer:

	Boekwaarde 31-12-2023	Toevoeging	Onttrek-king	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Vermindering ter dekking van afschrij-vingen	Boekwaarde 31-12-2024
FUMO Algemene reserve	1.206.775	-	77.471	-	-	1.129.304
FUMO Bestemmingsreserve i-visie	-	71.996	-	-	-	71.996
Totaal	1.206.775	71.996	77.471	-	-	1.201.300

Conform het besluit van het algemeen bestuur in de vergadering van 11 april 2024 dekken we de kosten die betrekking hebben op de I-visie in 2024 en 2025 uit de algemene reserve. In 2024 betrof dit € 77.471.

Voorzieningen
In 2018 is een voorziening gevormd voor een eventuele verplichting als een medewerker na twee jaar ook een derde jaar recht heeft op WW. In de toenmalige CAO was afgesproken dat werknemers deze premie betalen. In 2024 is een nieuwe cao van kracht geworden. Hierin is niet meer opgenomen dat deze premie bij de medewerkers in rekening wordt gebracht. Vanaf 2024 is deze dan ook komen te vervallen. Op dit moment maakt geen enkele ex-medewerker van de FUMO gebruik van ww. Daarom is besloten om de voorziening te laten vrijvallen.

Tegelijkertijd is de voorziening verlofsparen gevormd. Medewerkers van de FUMO kunnen hun bovenwettelijke verlofuren omzetten in uren voor verlofsparen. Verlofspaaruren verjaren niet en daarom is hiervoor een voorziening gevormd op basis van het saldo verlofspaaruren per 31 december 2024.

	Boekwaarde 31-12-2023	Toevoeging	Vrijval	Aan-wending	Boekwaarde 31-12-2024
Voorziening Premie reparatie 3e jaar WW	36.199	-	36.199	-	-
Voorziening verlofsparen	-	56.184	-	-	56.184
Totaal	36.199	56.184	36.199	-	56.184

Vaste schulden met een rente typische looptijd langer dan één jaar
De onderverdeling van de in de balans opgenomen vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar is als volgt:

	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2023
Onderhandse leningen		
- openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden	200.000	200.000
Totaal	200.000	200.000

In onderstaand overzicht geven we het verloop weer van de vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar over het jaar 2024:

	Saldo 31-12-2023	Vermeer-deringen	Verminder ingen	Aflossingen	Saldo 31-12-2024
Roll over lening NWB	200.000	-	-	-	200.000
Totaal	200.000	-	-	-	200.000

In 2023 is de roll-over lening verlengd, waarbij de hoofdsom is verlaagd van € 3.000.000 naar € 1.000.000. Hiervan is 20% (€ 200.000) niet aflosbaar.

Vlottende passiva

Onder de vlottende passiva zijn opgenomen:

	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2023
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	4.052.131	4.606.451
Overlopende passiva	456.998	483.975
Totaal	4.509.129	5.090.425

Netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar

Deze post bestaat uit 3 onderdelen:

1. De post 'Handelscrediteuren': Deze bestaat uit diverse facturen die per balansdatum open stonden. Hieronder zijn ook openstaande debiteuren met een negatief saldo opgenomen.
2. Een schuld aan de Belastingdienst ivm te verrekenen/af te dragen BTW
3. De rekening-courant verhouding met de activiteitencommissie.
4. De post 'Kasgeldleningen van openbare lichamen'. In 2023 is de roll-over lening verlengd, waarbij de hoofdsom is verlaagd van € 3.000.000 naar € 1.000.000. Hiervan is 20% niet aflosbaar. Het aflosbare deel van € 800.000 is gepresenteerd onder de netto-vlottende schulden. Over 2024 is voor € 43.401,36 aan rente betaald over deze lening.

	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2023
Handelscrediteuren	3.016.461	3.806.451
Belastingdienst	235.670	0
Rekening courant Activiteitencommissie	18.411	0
Kasgeldlening NWB	800.000	800.000
	4.070.542	4.606.451

Overlopende passiva

De overlopende passiva bestaan uit:

- Nog te betalen facturen, die betrekking hebben op 2024, maar die in 2025 worden betaald: € 10.517
- Het niet-bestede deel van de ontvangen voorschotten inzake specifieke uitkeringen: Specifieke Uitkering Toezicht en Handhaving Energiebesparingsplicht (€ 446.481). Op pagina 21 is deze SPUK-regeling inhoudelijk toegelicht.

	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2023
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	10.517	0
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	446.481	483.975
Totaal	456.998	483.975

Hieronder hebben we een verloopoverzicht opgenomen van de Specifieke Uitkering Toezicht en Handhaving Energiebesparingsplicht.

	Saldo 31-12-2023	Ontvangen voorschotten	Gemaakte kosten	Saldo 31-12-2024
Specifieke Uitkering Toezicht en Handhaving Energiebesparingsplicht	483.975	477.268	514.761	446.481

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

De FUMO is een aantal langlopende verplichtingen aangegaan:

- Een dienstverleningsovereenkomst met de provincie Fryslân met een duur van zes jaar, tot 1 januari 2025. Het contract van 2025 is in concept opgesteld. We maken een splitsing tussen ICT en Financiën. Voor Financiën sluiten we naar verwachting een driejarige overeenkomst. De kosten hiervan zijn circa € 135.000 per jaar. Voor het ICT-gedeelte sluiten we naar verwachting een overeenkomst voor één jaar. De kosten hiervan zijn circa € 425.000.
- Dienstverleningsovereenkomst met de gemeente Leeuwarden over huisvesting: Duur 11 jaar tot 1 januari 2026, bedrag per jaar ongeveer € 550.000;
- Contract Century Autolease: Duur 6 jaar t/m 2021, bedrag per jaar ca. € 170.000. Eind 2021 zijn onder deze overeenkomst leasecontracten voor 6 jaar afgesloten; Er zal een nieuwe aanbesteding worden gedaan voor 2027.
- Contract SBA (zaaksysteem): Duur 4 jaar t/m 2021, bedrag per jaar ca. € 240.000. Dit contract wordt jaarlijks met een jaar verlengd.

7.4 Het overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2024

Conform het BBV dient ontstaand overzicht van baten en lasten onderdeel uit te maken van de jaarrekening. Voor de sturing en de inhoudelijke verantwoording van de FUMO wordt het overzicht op de volgende pagina gebruikt.

De volgende onderwerpen zijn niet van toepassing bij de FUMO en zijn daarom niet opgenomen in de tabel:

- Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is
- Algemene uitkeringen
- Dividend

Bedragen (x€ 1.000)	Begroting 2024 voor wijziging			Begroting 2024 na wijziging			Realisatie 2024		
Programma:	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**
Programma Milieu	€ 6.019	€ 6.019	€ 0	€ 7.151	€ 7.151	€ 0	€ 5.901	€ 6.464	-€ 563
Programma Toezicht en Handhaving	€ 6.113	€ 6.113	€ 0	€ 6.617	€ 6.617	€ 0	€ 7.514	€ 7.351	€ 163
Totaal programma's	**€ 12.131**	**€ 12.131**	**€ 0**	**€ 13.768**	**€ 13.768**	**€ 0**	**€ 13.415**	**€ 13.815**	**-€ 400**
Algemene dekkingsmiddelen:									
Saldo van de financieringsfunctie	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 232	€ 43	€ 189
Overige algemene dekkingsmiddelen	€ 0	€ 100	-€ 100	€ 0	€ 100	-€ 100	€ 0	€ 250	-€ 250
Totaal algemene dekkingsmiddelen	**€ 0**	**€ 100**	**-€ 100**	**€ 0**	**€ 100**	**-€ 100**	**€ 232**	**€ 293**	**-€ 61**
Kosten van de overhead	€ 8.004	€ 7.904	€ 100	€ 8.350	€ 8.250	€ 100	€ 8.490	€ 8.468	€ 22
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**€ 20.135**	**€ 20.135**	**€ 0**	**€ 22.118**	**€ 22.118**	**€ 0**	**€ 22.137**	**€ 22.576**	**-€ 439**
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 77	€ 0	€ 77
Gerealiseerde resultaat	**€ 20.135**	**€ 20.135**	**€ 0**	**€ 22.118**	**€ 22.118**	**€ 0**	**€ 22.215**	**€ 22.576**	**€ 362**

	Overzicht van baten en lasten	Begroting voor wijziging 2024	Begroting na wijziging 2024	Rekening 2024
	Lasten			
1	Personeelslasten	16.996.983	18.818.130	18.732.721
2	Overige personeelslasten	1.010.356	1.087.252	970.770
3	Kapitaallasten	84.500	84.500	217.822
4	Vaar- en voertuigen	171.204	195.173	223.233
5	Huisvesting	695.160	695.160	722.113
6	Administratie	55.943	55.943	66.321
7	ICT	438.242	499.596	775.357
8	Overige kosten	507.642	507.642	563.347
9	Implementatie Omgevingswet	75.000	75.000	55.010
10	Onvoorzien	100.000	100.000	249.746
	Totale lasten	**20.135.030**	**22.118.396**	**22.576.441**
	Baten			
13	Deelnemersbijdragen basistaken	11.193.638	14.068.284	12.912.896
14	Brikstaken	318.620	148.604	186.196
15	Deelnemersbijdragen plustaken	5.264.669	4.411.172	4.390.736
16	Deelnemersbijdragen collectieve taken	1.996.056	2.177.487	2.635.917
17	Deelnemersbijdragen Impl. Omgevingswet	75.000	75.000	74.999
18	Inkomsten specifieke uitkeringen	554.925	554.925	514.761
19	Extra taken projecten	732.122	682.924	1.054.508
20	Vrijval voorziening Premie reparatie3e jaar WW	-	-	36.199
21	Overige baten	-	-	98.706
22	Rentebaten	-	-	232.258
	Totale baten	**20.135.030**	**22.118.396**	**22.137.176**
	Resultaat gewone bedrijfsvoering	-	-	- 439.265
	Vermogenssituaties			
	Onttrekking aan reserves	-	-	77.471
	Toevoeging aan reserves	0	0	-
	Resulaat vermogenssituaties	**-**	**-**	**77.471**
	Resultaat na vermogenssituaties	**-**	**-**	**- 361.794**

7.5 Toelichting op het overzicht van baten en lasten

7.5.1 Toelichting op de lasten

Personeelskosten (1)

De personeelskosten zijn met € 85.000 onderschreden. In onderstaande tabel hebben we deze nader gespecificeerd.

(Bedragen x € 1000)	Begroting	Realisatie	Verschil
Personeelskosten			
Personeelskosten primair proces	13.740	13.768	28
Personeelskosten management en bedrijfsvoering	4.144	4.242	98
DVO provincie	798	589	-209
DVO gem Leeuwarden	108	104	-4
Detachering wetterskip	28	29	1
Totaal personeelskosten	**18.818**	**18.733**	**-85**

Uit deze tabel blijkt dat de personeelskosten in het primaire proces nagenoeg gelijk zijn aan de begroting. Er zijn verschillende factoren die de personeelskosten in het primaire proces beïnvloeden.

a) De bezetting was zo'n 7 fte hoger dan begroot, dit zorgt voor hogere personeelskosten.
b) De flexibele schil was in werkelijkheid lager dan de norm van 20% waarmee in de begroting wordt gerekend. Dit zorgt voor een dempend effect op de personeelskosten.
c) Het personeelsbestand van de FUMO is behoorlijk verjongd, voornamelijk als gevolg van traineeships maar ook door uitstroom van oudere medewerkers die de pensioengerechtigde leeftijd bereikten. De gemiddelde leeftijd van medewerkers in het primaire proces is de afgelopen anderhalf jaar met ruim drie jaar gedaald naar gemiddeld 48 jaar. Een jonger personeelsbestand heeft een positief effect op ontwikkeling van de personeelskosten

De personeelskosten voor management en bedrijfsvoering waren ca. € 100.000 hoger dan begroot. Met name in het programma bedrijfsvoering was sprake van hogere inhuur als gevolg van vervanging wegens ziekte.

De kosten voor de DVO met de provincie Fryslân zijn lager dan begroot. Dit komt onder meer door een verschuiving van de kapitaallasten, die eerst in de DVO waren opgenomen maar die we sinds 2024 zelf dragen.

Overige personeelskosten (2)

De overige personeelskosten waren € 118.000 lager dan begroot. De belangrijkste reden is het nauwelijks hoeven aanwenden van het outplacement budget. Dit leidde tot een voordeel van € 179.000. De scholingskosten zijn met € 54.000 overschreden doordat er extra opleidingen zijn gegeven in het kader van de Omgevingswet. Deze overschrijding valt weg tegen een lagere besteding voor secundaire arbeidsvoorwaarden.

Kapitaallasten (3)

De kapitaallasten bestaan uit afschrijvingen op

- inventaris in het kantoorgebouw van de FUMO € 58.027
- investeringen in een dienstauto (nagenoeg het gehele wagenpark van de FUMO wordt geleased) € 2.479
- Meetapparatuur (gascamera en geluidsmeters) € 24.091
- Investeringen in hardware (laptops en telefoons) € 89.823

Daarnaast wordt de betaalde rente op de lening hier verantwoord.

Onze totale kapitaallasten zijn hoger dan begroot. Dit komt vooral doordat de afschrijvingen op hardware voorheen waren opgenomen in de DVO die met de provincie Fryslân is afgesloten. Sinds boekjaar 2023 betalen we deze investeringen zelf en verantwoorden we de afschrijvingslasten onder onze kapitaallasten. De kosten van de DVO (zie personeelskosten) zijn lager dan begroot. Hier is dus sprake van een verschuiving van kosten.

Vaar- en voertuigen (4)

Wij maken gebruik van leaseauto's. In 2022 ging de FUMO (gedeeltelijk) over op elektrische auto's. Daarnaast declareren medewerkers dienstreizen met hun eigen auto. De totale kosten zijn hoger dan begroot vanwege hogere leasebedragen. Dit komt door de uitbreiding van het wagenpark door aanpassingen die aan de dienstauto's zijn gedaan. Hierdoor zijn ook de leasetermijnen gestegen.

Huisvesting (5)

De totale huisvestingskosten zijn hoger dan begroot. Onder onze huisvestingskosten vallen onze huurlasten en overige huisvestingskosten. Onder de overige huisvestingskosten zijn de kosten van de facilitaire ondersteuning ingeschat die de gemeente Leeuwarden voor ons verzorgt. Dit zijn de kosten van de huismeesters, de schoonmaak van het gebouw en inventaris (de gemeente Leeuwarden heeft hiervoor een contract met Breedweer), de koffie- en theevoorziening en de beveiliging.

Administratie (6)

De kosten voor administratie bestaat uit accountantskosten, de kosten voor de Verbijzonderde Interne Controle (VIC) en bureaukosten. De kosten over 2024 waren hoger dan begroot.

ICT (7)

De kosten voor ICT hebben betrekking op het volgende:

	Begroting voor wijziging 2024	Begroting na wijziging 2024	Rekening 2024
Licenties zaaksysteem	143.720	163.841	277.197
Overige licenties	217.146	247.546	384.106
Overige ICT-kosten	77.376	88.209	114.053
	438.242	**499.596**	**775.357**

Licenties zaaksysteem

De licentiekosten voor het zaaksysteem zijn hoger dan begroot. Dit komt vooral door stijgende licentiekosten: enerzijds door meer gebruikers en anderzijds door inflatie. In de begroting van 2026 houden we rekening met een correctie voor de autonome groei van deze kosten.

Overige licenties

De kosten voor de post ‘overige licenties’ zijn hoger dan begroot. We namen een aantal nieuwe applicaties in gebruik die aanvullende licentiekosten met zich meebrachten. De specificatie van deze post is als volgt:

Omschrijving	Bedrag
Digitale checklisten	€ 62.673
Portal	€ 37.109
Afas	€ 36.375
Corsa (DMS)	€ 28.105
Topdesk	€ 26.336
Inspectieview	€ 25.000
My-LEX	€ 18.750
Geomilieu	€ 14.170
Bris	€ 13.907
Softbots	€ 12.458
Datamask	€ 12.349
Embrace	€ 11.857
VOIP-installatie	€ 11.712
Partijregistratie	€ 10.805
Azure omgeving	€ 10.703
Validsign	€ 8.707
BRS	€ 6.533
Globescope/ Via	€ 6.180
ZZS-tool	€ 6.000
A-3 jaarplannen	€ 5.956
Ibabs	€ 5.562
Dronesoftware	€ 4.295
HR21	€ 3.708
Kiwa	€ 1.320
Sharepoint	€ 1.008
Overig	€ 2.528
Totaal	**€ 384.106**

Overige ICT kosten

Onder de overige ICT-kosten zijn onder andere kosten opgenomen voor opstellen van de I-visie, maar ook de ontwikkelkosten voor de koppeling tussen de Register Externe Veiligheid (REV) en het zaaksysteem LEEF. Hiervoor is ook extra dekking van € 50.000 in de vorm van een bijdrage vanuit OD-NL. Deze is onder ‘overige baten’ opgenomen.

Overige kosten (8)

Onder de overige kosten vallen onder andere de kosten voor abonnementen, verzekeringen en communicatiekosten, maar ook ontwikkelkosten. Per saldo zijn de overige kosten met € 69.000 overschreden. Dit komt voornamelijk door kosten waarvoor we aanvullende dekking realiseerden in de vorm van een subsidie voor groene boa’s. Deze aanvullende dekking is verantwoord onder de overige baten.

Implementatie Omgevingswet (9)

In 2024 is voor een bedrag van € 55.010 aan kosten gemaakt over het project Implementatie Omgevingswet. Deze kosten hadden betrekking op de inhuur van een externe projectleider.

Onvoorzien (10)

De post Onvoorzien kan als volgt worden gespecificeerd.

Omschrijving	Bedrag
Controles brandveiligheid	€ 62.701
Overig	€ 30.143
Bedrijfsarts	€ 28.045
Advocaatkosten	€ 27.819
Lustrum bijeenkomst	€ 20.179
Leiderschapstraject	€ 17.087
Coaching medewerkers	€ 16.090
VTH-netwerkdag	€ 13.198
Monstername afvalwater	€ 11.052
Optelsom posten < € 10.000	€ 23.432
Totaal	**€ 249.746**

7.5.2 Toelichting op de baten

In totaal zijn de baten € 17.419 hoger dan begroot (na wijziging). Dit is een afwijking van 0,1 %. Hieronder lichten we de afzonderlijke posten toe.

Deelnemersbijdragen basistaken (13)
We hebben de bijdragen voor basistaken in 2024 - volgens de bepalingen in artikel 29 van de GR FUMO - bij de deelnemers in rekening gebracht. Dit deden we op basis van de bedragen die in de begroting zijn vastgesteld. Facturering vond in vier gelijke kwartaaltermijnen plaats. Enkele deelnemers voldeden hun bijdrage in twee halfjaarlijkse termijnen.

Sinds 2022 is de nieuwe sturings- en financieringssystematiek van kracht. Een belangrijk onderdeel is dat wij de taken die wij voor deelnemers uitvoeren, afrekenen op basis van een nacalculatie van de werkelijk bestede uren.

De urenbesteding voor de reguliere basistaken was lager dan begroot. Met name op het gebied van gemeentelijke bodemtaken zijn niet alle uren besteed. Dit is nader toegelicht in paragraaf 4.2. Per saldo ontvingen de deelnemers bijna € 1,2 miljoen terug van de FUMO door de lagere urenbesteding voor de basistaken.

Brikstaken (14)
De urenbesteding voor de Briks-taken was hoger dan begroot. Hierdoor zijn ook de verantwoorde opbrengsten hoger.

Deelnemersbijdragen plustaken (15)
De afrekening voor plustaken lag in lijn met de begroting. De afwijking was 0.5%. Onder plustaken vallen bijvoorbeeld het uitvoeren van geluidsmetingen en werkzaamheden in het kader van externe veiligheid.

Deelnemersbijdragen collectieve taken (16)
De deelnemersbijdrage aan collectieve taken is fors hoger dan begroot. Dit komt vooral door de inwerkuren die volgens het besluit van het AB FUMO van 27 oktober 2022 zijn opgenomen in de afrekening van de collectieve taken. In hoofdstuk 3 gaan we inhoudelijk in op de collectieve uren. We brachten in totaal € 458.000 aanvullend bij de deelnemers in rekening over de collectieve taken.

Deelnemersbijdragen implementatie Omgevingswet (17)
Deze post is conform begroting in rekening gebracht bij de deelnemers.

Inkomsten specifieke uitkeringen (18)
De Specifieke Uitkering Toezicht en Handhaving Energiebesparingsplicht (SPUK-THE) loopt over de periode 2022-2026. In totaal ontvangt de FUMO hiervoor een bedrag van bijna € 2.1 mln. In 2024 zijn 4.625 uren besteed. De totale besteding bedroeg € 505.381,40. We hebben dit bedrag meegenomen aan zowel de batenkant als de kostenkant.

In bijlage IV is de sisa-verantwoording voor deze SPUK-regeling opgenomen.

Extra taken projecten (19)
Onder deze post vallen opdrachten die deelnemers aan de FUMO verstrekken bovenop de begrote taken. Denk aan extra opdrachten in het kader van de stikstofproblematiek en aan extra ureninzet bij politiek gevoelige dossiers. In de begroting is een doelstelling van een kleine € 700.000 opgenomen. De werkelijke inkomsten vielen hoger uit.

Overige baten (20)

Onder de overige baten vallen enkele doorbelastingen van bedrijfsvoeringskosten, maar ook een ontvangen subsidie voor de Groene BOA's van de FUMO.

Rentebaten (21)

Vanaf juli 2022 ontvangen we rente over het saldo bij schatkistbankieren. Over 2024 is een renteopbrengst gerealiseerd van € 232.258. Dit was niet begroot, waardoor hier een voordeel ontstaat.

7.6 Vermogensmutaties

	Begroting voor wijziging 2024	Begroting na wijziging 2024	Rekening 2024
Resultaat voor vermogensmutaties	-	-	- 439.265
- Onttrekkingen aan reserves	-	-	77.471
- Toevoegingen aan reserves	-	-	-
	-	**-**	**77.471**
Resultaat na vermogensmutaties	**-**	**-**	**- 361.794**

Toelichting: In 2024 is een onttrekking aan de reserve geweest. Deze is toegelicht in paragraaf 7.3.2.

7.7 Rechtmatigheidsverantwoording

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het dagelijks bestuur toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door het algemeen bestuur vastgestelde kaders zoals de begroting en verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door het algemeen bestuur op 19 december 2024 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door het algemeen bestuur bepaald en bedraagt 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 677.294. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV van oktober 2024.

Bevindingen

Het dagelijks bestuur stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 2.177.790 bedraagt. Dit is hoger dan de daarvoor gestelde grens van € 677.294.

De geconstateerde afwijkingen betreffen:

- Begrotingsonrechtmatigheid € 1.217.790. Dit betreft overschrijdingen van de begrote lasten van een aantal programma's
- Fout ten aanzien van het voorwaardencriterium € 960.000. Dit betreft het verlengen van het contract voor het gebruik van het zaaksysteem. De jaarlijkse contractwaarde bedraagt € 240.000. De rechtmatigheidsfout betreft de contractwaarde gedurende 48 maanden.

In de paragraaf bedrijfsvoering (6.1) heeft het dagelijks bestuur per criterium beschreven welke controles zijn uitgevoerd en welke bevindingen er waren.

7.8 Overige gegevens

7.8.1 Incidentele baten en lasten 2024

Het BBV schrijft voor dat de incidentele baten en lasten in de jaarstukken staan. Dit is vastgelegd in artikel 28, lid c van het BBV:

Hieronder staan incidentele baten en lasten van de FUMO over het verslagjaar 2024.
Er is voor bijna € 28.000 aan advocaatkosten gemaakt. Daarnaast is een lustrumbijeenkomst georganiseerd voor ruim € 20.000 ten behoeve van ons 10-jarig bestaan. Ook is er een leiderschapstraject geweest en zijn er monsternames voor afvalwater genomen.

Omschrijving	Bedrag
Advocaatkosten	€ 27.819
Lustrum bijeenkomst	€ 20.179
Leiderschapstraject	€ 17.087
Monstername afvalwater	€ 11.052
Totaal	**€ 76.137**

7.8.2 Structurele mutaties 2024 in reserves

Bepaalde regels in het BBV schrijven voor dat de structurele mutaties in reserves in de jaarstukken staan. Dit wordt geregeld in artikel 28, lid d van het BBV:

Voorstel tot bestemming van het resultaat 2024
Het AB FUMO is bevoegd tot het bestemmen van het resultaat. Hierover ontvangt het AB FUMO binnenkort een apart voorstel.

Algemene reserve (weerstandsvermogen)
Volgens artikel 29 lid 8 van de GR FUMO mag het weerstandsvermogen van de FUMO niet meer bedragen dan 10% van de jaaromzet. Voor zover het batig saldo van enig jaar leidt tot een weerstandsvermogen van meer dan 10% van de jaaromzet, wordt het meerdere naar rato uitgekeerd van de bijdrage voor basis- en plustaken in het verslagjaar.

Algemene reserve per 1-1-2024	1.206.775
Mutaties algemene reserve 2024	-/- 77.471
Saldo algemene reserve voor resultaatbestemming 2024	1.129.304
De jaaromzet 2024 bedraagt	22.137.176
Maximale toegestaan weerstandsvermogen volgens artikel 29 lid 8 GR (10%)	2.213.718

7.8.3 Wet normering topinkomens

Per 1 januari 2013 is de Wet Normering Topinkomens (WNT) ingegaan. Dat betekent dat de FUMO zich moet houden aan het algemeen WNT-maximum. In 2024 is het algemene maximum € 233.000, -, inclusief belaste kostenvergoedingen en pensioenbijdrage werkgever. Het weergegeven toepasselijke WNT-maximum per persoon of functie is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen ook de duur) van het dienstverband, waarbij de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte. Voor topfunctionarissen met en zonder vaste dienstbetrekking gelden verschillende berekeningen die in onderstaande tabel zijn opgenomen.

Bezoldiging topfunctionarissen
Onderstaand tabel is van toepassing op leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking. En gaat in vanaf de dertiende maand van de functievervulling.

Gegevens 2024 **bedragen x € 1**	**P. Hofstra**		**S. Boender**	
Functiegegevens[5]	Secretaris/ directeur		Waarnemend Secretaris/ directeur	
Aanvang[6] en einde functievervulling in 2024	1/1 t/m 31-12		6/6 t/m 31/12	
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)[7]	1		0,57	
Dienstbetrekking?[8]	Ja		Ja	
Bezoldiging[9]				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 158.536,39		€ 72.972,36	
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 23.384,52		€ 10.462,72	
Subtotaal	*€ 181.920,91*		*€ 83.435,09*	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum[10]	€ 233.000		€ 132.778,08	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag[11]	N.v.t.		N.v.t.	
Bezoldiging	€ 181.920,91		€ 83.435,09	
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan[12]	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling[13]	N.v.t.		N.v.t.	
Gegevens 2023[14]				
bedragen x € 1	**P. Hofstra**		**Nvt**	
Functiegegevens[5]	Secretaris/ directeur			
Aanvang en einde functievervulling in 2023	1/1 t/m 31/12			
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)[7]	1			
Dienstbetrekking?[8]	Ja			
Bezoldiging[9]				

Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 135.695,28	
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 22.122,36	
Subtotaal	*€ 157.817,64*	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum[10]	€ 223.000	
Bezoldiging	€ 157.817,64	

Vanuit deelnemer	Naam	Functie AB	Functie DB	2024	(gewezen) topfunctionaris	Met dienstbetrekking (ja/nee)	Beloning	Belastbare vast en variabele inkosten-vergoeding	Voorzieningen ten behoeve van betalingen betaalbaar op termijn	Totale bezoldiging	Duur van het dienstverband in het jaar (in dagen)	Omvang van het dienstverband in het jaar (fte)
Achtkarspelen	Mevrouw L. Van der Tuin-Kuipers	Lid		ja	ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Ameland	De heer P. IJnsen	Lid		ja	ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Dantumadiel	De heer K. Agricola	Lid		ja	ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Dantumadiel	Mevrouw A. Haga	Lid		ja	ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
De Fryske Marren	Mevrouw I. Groeneveld	Lid	Lid/Voorzitter	ja	ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Harlingen	De heer H. Sijtsma	Lid		ja	ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Heerenveen	De heer J. van Veen	Lid		ja	ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Heerenveen	De heer R. Tromp	Lid		ja	ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Leeuwarden	De heer H. de Haan	Lid		ja	ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Noardeast-Fryslân	Mevrouw H. Jouta	Lid		ja	ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Noardeast-Fryslân	Mevrouw M. Prins	Lid		ja	ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Ooststellingwerf	De heer G. But	Lid	Lid	ja	ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Opsterland	De heer M. Van Opzeeland	Lid		ja	ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Provincie Fryslân	De heer M. De Vries	Lid		ja	ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Provincie Fryslân	Mevrouw E. Folkerts	Lid	Lid	ja	ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Schiermonnikoog	De heer I. Zonneveld	Lid		ja	ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Smallingerland	De heer M. le Roy	Lid		ja	ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Súdwest-Fryslân	Mevrouw P. van den Akker	Lid		ja	ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Terschelling	Mevrouw J. Hoekstra-Sikkema	Lid		ja	ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Terschelling	De heer D. Ruige	Lid		ja	ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Tytsjerksteradiel	Mevrouw B. van Zandbergen	Lid		ja	ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Vlieland	De heer M. Schrier	Lid	Lid	ja	ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Waadhoeke	De heer K. Arendz	Lid		ja	ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Weststellingwerf	Mevrouw H. den Hartigh	Lid		ja	ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Wetterskip Fryslân	Mevrouw M. Plantinga	Lid	Lid	ja	ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.

Uit bovenstaande overzichten blijkt dat de norm voor de WNT in 2024 niet wordt overschreden.

7.8.4 Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die een materieel effect hebben op de financiële positie van de FUMO.

Bijlage I: Risicoanalyse

In maart 2025 is de risico-inventarisatie geactualiseerd. We hebben de geïdentificeerde risico's in de tabel hieronder overgenomen en aangevuld met informatie over de aard van het risico, de kans van optreden en de financiële impact.

Risicoanalyse
Als de volgende risico's zich voordoen, kunnen deze financiële gevolgen hebben. Deze worden erkend door de FUMO:

	Omschrijving risico	Beheersmaatregelen	Bedrag	Kans (Hoog, Middel, Laag)	Impact
1.	In de begroting is rekening gehouden met een indexering van 5,2%. Dit is gebaseerd op de Middellange termijn raming van het CPB van maart 2023. Vanaf het najaar van 2021 is de inflatie alleen sterk opgelopen. Hierdoor ontstaat het risico dat de indexering ontoereikend is. Met name CAO-effecten kunnen tot extra kosten leiden. Een stijging van 2% bovenop de indexering van de loonkosten, betekent een extra kostenpost van ongeveer € 300.000.	• Geen beheersmaatregelen mogelijk	€ 300.000	M	€ 150.000
2.	In de begroting 2025 is rekening gehouden met een renteopbrengst van € 150.000. Dit is het gevolg van de sterk gestegen rente in de afgelopen jaren. Het risico bestaat dat de rente weer gaat dalen en dat de begrote opbrengst niet gerealiseerd gaat worden. Het maximale risico wordt geschat op € 75.000, uitgaande van de halvering van de huidige rente.	• Geen beheersmaatregelen mogelijk	€ 75.000	M	€ 37.500
3.	De productiviteitsnorm bedraagt vanaf 2022 1.360 uur per fte. In 2024 is de norm niet gehaald en het risico bestaat dat we deze norm ook in toekomstige jaren niet gaan halen. Uitgaande van een realisatie van 1.300 uur en een formatie van 148 fte, schatten we het maximale risico in op € 450.000.	* Sturing op het behalen van de productiviteitsnorm. Hierbij kan gekeken worden naar de wijze van tijdsregistratie. • Met de deelnemers en het bestuur in gesprek gaan over de haalbaarheid van de productiviteitsnorm en deze eventueel bijstellen.	€ 450.000	M	€ 225.000
4.	Het ICT-landschap, waaronder het zaaksysteem LEEF, moet worden aangepast aan de veranderende wet- en regelgeving. Daarnaast vereist de aansluiting op het digitale stelsel een organisatie die geheel digitaal kwalitatieve, hoogstaande informatie verzamelt en opmaakt. Dit betekent dat (interne) processen en systemen opnieuw ingericht moeten worden. Ook moeten er aanpassingen komen om nieuwe data, noodzakelijk als gevolg van de Omgevingswet, te kunnen registreren. Omvang van het risico is moeilijk te bepalen. Schatting risico is € 300.000 .	• Werken met een gedegen projectplanning, waarin prioriteiten worden gesteld op basis van beschikbare uren/budget. • Goed verwachtingsmanagement richting de deelnemers.	€ 300.000	H	€ 240.000

5.	De Omgevingswet vraagt om een nieuwe manier van (samen)werken. Aandachtspunt hierbij is de aansluiting tussen het huidige personeelsbestand en de transitie naar het werken onder de Omgevingswet, inhoudelijk en/of op houding en gedrag. Het risico bestaat dat er sprake is van suboptimaal werken door deze verandering. Dit risico wordt ingeschat op € 300.000.	• Uitvoeren van strategische personeelsplanning • Heroriëntatie van de inzet van het personeel	€ 400.000	M	€ 150.000
Totaal			**€ 1.425.000**		**€ 802.500**

* Bij een hoog risico nemen we de financiële impact voor 80% mee, bij een gemiddeld risico voor 50% en bij een laag risico voor 20%.

Op basis van de risico-inventarisatie bedraagt de financiële impact € 882.500. Het huidige weerstandsvermogen van de FUMO is van voldoende omvang om eventuele optredende risico's op te vangen.

Bijlage II: Overzicht taakvelden

Rekening FUMO	2024	0,1 Bestuur	0,4 Overhead, ondersteuning organisatie	0,8 Overige baten en lasten	7,4 Milieu-beheer	8,3 Wonen en Bouwen	Totaal
Personeelskosten	18.009.968	40.000	4.236.015		13.547.757	186.196	
Inbesteding o.b.v. DVO's	693.373		693.373				
Detachering Wetterskip	29.380				29.380		
Materiele lasten	3.538.964		3.538.964				
Implementatiekosten	55.010		55.010				
Onvoorzien	249.746		249.746				
Totaal lasten	**22.576.441**	**40.000**	**8.773.108**	**-**	**13.577.137**	**186.196**	**22.576.441**
Baten:							
Basistaken	12.912.896				12.912.896		
Aanvullende taken	4.576.932				4.390.736	186.196	
Extra taken projecten	4.340.092				4.340.092		
Bijdrage implementatiekosten	74.999		74.999				
Rentebaten	232.258		232.258				
Totaal baten	**22.137.176**	**-**	**307.257**	**-**	**21.643.723**	**186.196**	**22.137.176**
Saldo voor vermogensmutaties	**- 439.265**						
Vermogensmutaties	77.471						
Saldo na vermogensmutaties	**- 361.794**						

Bijlage III: Totaalbeeld kwaliteitscriteria

Evaluatie kwaliteitscriteria (set 2.3) 2024

Deskundigheidsgebieden

1.	Casemanagen		
		Alleen eenvoudige situaties	100%
		Een of meerdere complexe situaties	100%
2.	Vergunningverlening bouwen en ruimtelijke ordening		
		Alleen eenvoudige situaties	78,3%
		Een of meerdere complexe situaties	79,25%
3.	Vergunningverlening milieu		
		Alleen klasse I inrichtingen en eenvoudig II	100%
		Alleen klasse II inrichtingen	100%
		Klasse I, II en III inrichtingen algemeen	100%
		Klasse I, II, en III inrichtingen binnen de sector procesindustrie	100%
		Klasse I, II en III inrichtingen binnen de sector agrarisch	99,25%
		Klasse I, II en III inrichtingen binnen de sector afval	100%
		Beoordelen, toepassen en uitvoeren van milieuzoneringsonderzoek	98,5%
4.	Toezicht en handhaving bouwen en ruimtelijke ordening		23%
5.	Toezicht en handhaving milieu		
		Alleen klasse I inrichtingen en eenvoudig II	100%
		Klasse I, II en III inrichtingen algemeen	100%
		Klasse I, II en III inrichtingen binnen de procesindustrie	97,8%
		Klasse I, II en III inrichtingen binnen de sector afval	99,3%
		Klasse I, II en III inrichtingen binnen de sector agrarisch	98,8%
		Klasse III Brzo inrichtingen	n.v.t.
6.	Toezicht en handhaving bodem		
		Eenvoudige saneringen	87,5%
		Complexe saneringen	70%
7.	Toezicht en handhaving groene wetgeving		100%
8.	Behandelen juridische aspecten vergunningverlening		98,5%
9.	Behandelen juridische aspecten handhaving		96,3%
10.	Behandelen juridische aspecten afwijkingsbesluiten		n.v.t.
11.	Ketentoezicht		77,8%
12.	Buitengewone opsporing milieu, welzijn en infrastructuur		100%
13.	Bouwfysica		n.v.t.

14.	Brandveiligheid	n.v.t.
15.	Constructieve veiligheid	n.v.t.
17.	Sloop en asbest	100%
18.	Afvalwater (indirecte lozingen)	55,3%
19.	Bodem, bouwstoffen, water	98,5%
20.	Externe veiligheid	97,5%
21.	Geluid (milieu- en bouw)	99%
22.	Groen en ecologie (activiteit milieu)	n.v.t.
22A.	Groen en ecologie (Wnb)	n.v.t.
23.	Luchtkwaliteit	100%
24.	Stedenbouw en inrichting openbare orde	n.v.t.
25.	Exploitatie en planeconomie	n.v.t.
26.	Cultuurhistorie	n.v.t.
27.	Energiebesparing en duurzaamheid	88%

Toelichting:

Vergunningverlening bouwen en ruimtelijke ordening en Toezicht bouwen en ruimtelijke ordening:

De FUMO voert als plustaak BRIKS-taken uit voor de provincie Fryslân, ofwel vergunningverlening op het gebied van bouwen, reclame, inritten, kappen en slopen. Onze medewerkers voldoen aan de opleidingseisen en beschikken over de benodigde werkervaring. Het aantal aanvragen was in voorgaande jaren echter al te laag om een goede frequentie te behalen en sinds de zuivelbedrijven met de komst van de Omgevingswet onder gemeentelijk bevoegd gezag vallen, nam het aantal BRIKS-aanvragen nog verder af. We zijn met de provincie in gesprek over het eventueel onderbrengen van deze taak bij een andere deelnemer.

Vergunningverlening milieu sector agrarisch en milieuzonering:

Onze medewerkers beschikken over de benodigde expertise om vergunningen op milieukundige gronden te verlenen. Omdat vorig jaar nog enkele opleidingen ontbraken, volgden zij deze in 2024 om hun kennis en vaardigheden verder aan te vullen.

De FUMO haalt nog net geen 100%. De basiscursus Bouwbesluit en Energie/duurzaamheid is een verplicht onderdeel dat nog moeten worden gevolgd.

Toezicht en handhaving milieu:

In het kader van een robuuste omgevingsdienst kreeg het voldoen aan de kwaliteitscriteria een prominentere plaats binnen ons opleidingsplan en de verdere ontwikkeling van de FUMO. Op het gebied van toezicht en handhaving milieu is een sterke verbetering zichtbaar ten opzichte van voorgaande jaren. We kunnen de bestaande achterstand echter niet binnen één jaar volledig inlopen. Daarom volgen medewerkers in 2025 aanvullende opleidingen waarmee we extra kennis opdoen en nog beter aan de kwaliteitscriteria kunnen voldoen.

Toezicht en handhaving bodem:

De kwaliteit van het toezicht en de handhaving op het gebied van bodem vertoont een positieve ontwikkeling ten opzichte van voorgaande jaren. Het team bestaat grotendeels uit relatief nieuwe medewerkers en is nog in opbouw. Gezien de huidige constateringen besteden we hier in 2025 extra aandacht aan.

Behandelen juridische aspecten vergunningverlening:

Om te voldoen aan deze kwaliteitscriteria, moeten twee medewerkers volledig zijn gekwalificeerd. Eén van hen voldoet al volledig. De ander moet de ‘basiscursus Erfgoedwet’ nog volgen. Deze wordt echter niet relevant gevonden in relatie tot ons werk.

Behandelen juridische aspecten handhaving:

Om aan deze kwaliteitscriteria te voldoen, moeten twee medewerkers volledig gekwalificeerd zijn. Eén van hen mist nog een opleiding op het gebied van energie. Deze basistaak is echter pas zeer recent aan de FUMO overgedragen en heeft nog niet geleid tot serieuze handhavingszaken. De andere medewerker moet nog de basiscursus energie en de opleiding Erfgoedwet volgen.

Ketentoezicht:

Het ketentoezicht bij de FUMO is nog in ontwikkeling. De FUMO-medewerkers die toezicht houden naar aanleiding van ketensignalen, voldoen aan de gestelde eisen als het gaat om de deskundigheidsgebieden ‘toezicht en handhaving milieu’ en ‘buitengewone opsporing milieu, welzijn en infrastructuur’.

Daarnaast is er het deskundigheidsgebied ‘ketentoezicht’. Dit ziet toe op twaalf soorten activiteiten waaraan kennis- en opleidingseisen zijn gekoppeld. Naast dat nog niet alle twaalf activiteiten binnen de FUMO zijn geïmplementeerd, zijn er ook nog geen medewerkers die hieraan voldoen.

In het kader van een robuuste omgevingsdienst bespreken we dit aandachtsgebied en stellen we een plan van aanpak op

Afvalwater (indirecte lozingen)

In het registratiesysteem is een omissie geconstateerd. Een aan het team Toezicht en Handhaving Industrie toegevoegde medewerker blijkt geen account te hebben in het systeem en is hierdoor niet meegenomen in de berekeningen van de percentages. We konden dit niet corrigeren voor het opstellen van deze rapportage. We nemen het mee als aandachtspunt in het kader van een robuuste omgevingsdienst.

Bodem, bouwstoffen en water

Hieronder vallen vier activiteiten. Eén ervan is het geven van advies over een complex ‘afwijkingsbesluit’, ofwel het beoordelen van een geo-hydrologische situatie in relatie tot een beoogde functie en het beoordelen van effecten van beoogde functies op waterkwaliteit, waterkwantiteit en waterveiligheid. Hoewel de FUMO geen taak heeft in het kader van afwijkingsbesluiten, voldoen onze medewerkers wel qua opleiding. Mochten we dus incidenteel toch advies moeten geven, dan is deze kennis aanwezig.

Externe veiligheid

Dit wordt met name als plustaak uitgevoerd voor de deelnemers. Het basistaak gedeelte is een beperkt gedeelte. Omdat er onvoldoende taakomvang ligt, valt het percentage frequentie laag uit en zal de FUMO de 100% niet behalen.

Geluid

Ook voor dit criterium blijkt er een omissie in de registratie van nieuwe medewerkers. Recent zijn nieuwe medewerkers in dienst getreden op het gebied van geluid, met ruime ervaring en de

benodigde opleidingen. Deze gegevens zijn echter nog niet verwerkt en konden we niet meer corrigeren voor het opstellen van deze rapportage. We nemen dit mee als aandachtspunt binnen de ontwikkeling van een robuuste omgevingsdienst.

Energiebesparing en duurzaamheid:

Deze taak is relatief nieuw binnen de FUMO. Voor de basisactiviteiten behalen we al een score van 95%. Toch zien we dat medewerkers nog enkele opleidingen moeten volgen en dat er aanvullende kennis nodig is. We kunnen de huidige achterstand niet binnen één jaar volledig inlopen. Daarom volgen medewerkers ook in 2025 nog opleidingen waarmee zij extra kennis opdoen om beter aan de kwaliteitscriteria te kunnen voldoen.

Voor de activiteit ‘Opstellen (branchegericht) toezichtprogramma energie en projectmatige aanpak energiecontroles’ is het essentieel dat de medewerker de specialistische opleiding tot energieconsulent heeft gevolgd. Dit is nu nog niet gebeurd.

FUMO
Omgevingsdienst Fryslân

Bijlage IV Sisa-bijlage

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering / Juridische grondslag / Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
IenW	E93	**Regeling specifieke uitkering Interbestuurlijk programma VTH**	Totale besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E93/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E93/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E93/03*			
			€ 0	€ 538.817	Ja			
			Naam activiteit *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E93/04*	Besteding (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E93/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E93/06*			
			1 Deelname werk- en projectgroepen		€ 32.277			
			2 Aanleveren van data voor het IPB		€ 5.300			
			3 Scholing en opleiding		€ 57.523			
			4 Inzicht in de bestaande vormen van bekostiging van de omgevingsdienst		€ 4.134			
			5 Implementatie van de Landelijke Handhavingsstrategie Omgevingswet		€ 3.021			
			6 Uniforme indeling naar risico van zorgbedrijven (risico ranking)		€ 0			
			7 Openbaar maken van definitieve handhavingsbeschikkingen Wabo-inspecties		€ 91.743			
			8 Landelijke arbeidsmarktcampagne		€ 216.532			
			9 Onderzoek onder het IBP naar belangrijke (transitie)opgaven		€ 8.310			
			10 Één risicoanalyse en uitvoerings- en handhavingsplan per omgevingsdienst		€ 5.830			
			11 Opstellen en uitvoeren van implementatieprogramma		€ 6.334			
			12 Participeren in onderzoek naar mandaten		€ 2.862			
			13 Visitaties bij omgevingsdiensten en meewerken aan evaluatie van de pilots		€ 30.934			
			14 Plan van aanpak voor het inrichten van een systeem van onderzoeken door ILT naar het functioneren van het VTH stelsel		€ 0			
			15 Materiele kosten (max 10% van bedrag genoemd in bijlage 2 SPUK)		€ 74.017			
KGG	K21	**Eenmalige specifieke uitkeringen ten behoeve van extra ondersteuning voor toezicht op en handhaving van de energiebesparingsplicht**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: K21/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: K21/02*	Wordt voldaan aan het bepaalde in artikel 6, tweede lid van de Regeling (ja/nee) *Aard controle R* *Indicator: K21/03*	Wordt voldaan aan het bepaalde in artikel 6, zesde lid, van de Regeling (ja/nee) *Aard controle D2* *Indicator: K21/04*	Eindverantwoording (ja/nee) *Aard controle R* *Indicator: K21/05*	
			€ 514.761	€ 921.899	Ja	Ja	Nee	